

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

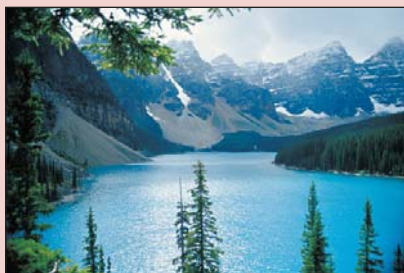
XXIV. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

2015. szeptember-október

Tartalmunkból

- Egy ének Amerikából (5. old.)
- 14. Országos Konferenciánkról (10. old.)
- Együtt – Kolozsvárott (12. old.)
- Kárpátaljai családi nap (13. old.)
- Menekültügyről biblikusan (16. old.)
- Mit jelent nekem a Biblia? (18. old.)

A Teremtő Isten

igazi művész, építőmester, gazdag családfő, Aki nem mulasztotta el alkotásának tökéletes megformálását... A madarak énekelnek Istennek, az állatok segítségével hívják Őt, az anyagi elemek rezegve reszketnek Előtte, a hegyek zúgnak színe előtt, a folyók és vízforrások szégyenlős tekintetet vetnek Őreá. A fűvek és a virágok rámosolyognak Alkotójukra, s ezt oly közvetlenül teszik, mint Akit nem kell a messzeségben megkeresni. Hiszen Ő mindegyikhez közel van. Ugyanis mindent az Ő bennünk is lakozó ereje hordoz és tart fenn. (Kálvin)

* * *

Ahol csak Krisztus

megjelenik, jelen van, ott van a világosság is. (Luther)

* * *

Ahol él a hit,

ez nem fogja engedni, hogy a lelkek a világba dermedjenek, hanem a végső feltámadás reményéhez emeli fel őket. (Kálvin)

* * *

A kereszt tudományában

csak akkor jutunk igazán előbbre, amikor már beláttuk, hogy ez az élet, ha azt önmagában mérlegeljük, nyugtalan, zavaros, végtelenül nyomorult, egy részecskéjében sem teljesen boldog. (Kálvin)

A reformációról

Pár éve egy koreai keresztyénnel találkoztam, aki hosszú ideje Magyarországon élt már, és sok mindent tudott történelmünkről. Némileg csodálkozva osztotta meg velem benyomását, miszerint a mai Magyarországon az egyházak szép békességben élnek együtt, noha ezt a történelmünkből nem így tanulta, s náluk is, a fiatal egyházban, sokkal több a feszültség. Mi az oka annak, kérdezte, hogy évszázados viták és harcok után ma az egyházak sok jó dologban együtt szolgálnak? Talán a jelenlegi politika vagy a társadalmi körülmények vagy a nagy civilizációs válság kényszeríti ki ezt a helyzetet – firtatta –, vagy talán valami megváltozott az egyházak dogmatikai felfogásában, feladtunk volna valamit a drága örökségből?

Ismerjük el a tényeket. Az egyházak valóban sok kárt és fájdalmat okoztak egymásnak. Harag, kiközösítés, elkülönülés, sebek. A reformáció után évszázadokig így volt ez. A régi időkben egyszerű rutinművet volt a másik szidalmazása, és közismert a negatív önmeghatározás is: reformátusnak lenni annyi, mint nem katolikusnak lenni, s fordítva. De mindezt elismerve, bízunk benne, hogy ma valóban másképpen van. Mi több, ez olyannyira tapasztalható, hogy némelyek hajlanak arra, hogy pusztán történelmi kitérőnek tartásuk az 1517-ben kezdődő reformációt, és türelmetlenül kérdezzék, hol késik már a nagy egység?

Ám, ha a reformációra visszatekintünk, látnunk kell, hogy a dolgok mé-

lyén nem különböző egyházi csoportok belső vitája, vagy talán megosztó politika, vagy valami korabeli történelmi adottság, hanem valami egészen más rejlik. Ha jól értjük az Ágoston-rendi szerzetes, Luther Márton 95 vitatételét, amit a reformáció nyitányának tartunk, láthatjuk, hogy első soron nem az egyházzal folyt vitatkozás. Luther Istennek és embernek nagy drámájáról szólt: a megtérésről, a bűnről és kegyelemről, az Istentől érkező megbocsátásról, üdvösségről – és arról, hogy annak egyedül Jézus Krisztus a garanciája. Természetesen aztán, ennek nyomán, de *csak* ennek nyomán arról is, hogy éppen ezért milyen legyen az egyház. Meggyőződésem, hogy ma sem az a dolgok lényege, hogy a keresztyén egyházak miképpen és hogyan viszonyulnak egymáshoz, miképpen és mikor békülnek meg egymással, hanem az a kérdés, hogy mi következik reánk nézve abból a boldogító örömhírből, hogy Isten üdvözítő irgalommal keres bennünket. Ahogyan Krisztushoz viszo-

nyulunk, úgy fogunk egymáshoz viszonyulni. Ha hozzá közeledünk, egymáshoz is közelebb leszünk.

A ránk következő években ünnepeljük a reformáció kerek évfordulóját, egy évet több évig. Bizonytalán sok mindenről lesz majd szó: történelemről, sokféle hagyományról, kultúráról, feltétlenül a jelenlegi helyzetünkről, és az egyházak egymáshoz való viszonyáról. De talán akkor emlékezünk és ünneplünk méltó módon, ha mi is a dolgok mélyére tekintünk. És nemcsak a módot, hanem az okot is megvizsgáljuk. Ezért biztatok mindenkit, protestánst és római katolikust egyaránt Luther szavával: „Mikor Urunk és Mesterünk azt mondta: Térjtek meg! – azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra térés legyen... Buzdítsuk azért a keresztyéneket, hogy fejüket, Krisztust bűnbánaton, halálon és poklon át is követni igyekezzenek!”

Dr. Bogárdi Szabó István
dunamelléki püspök

Gondolatok

Az Ige kenyér legyen, hogy a kenyér Igévé váljék. Ez a magyar aratás evangéliuma.

(Ravasz László)

Ma is hány ember van, aki válogat Isten feléje nyújtott eszközeiben; áll a keresztyón és örökre ott marad, mint egy megtestesült árnyék.

(Ravasz László)

Egyik londoni templomban ez a felírás olvasható: két dolog van, amin nem szabad panaszkodni. Egyik az, amin nem lehet változtatni – ezen úgysem érdemes panaszkodni; a másik, amin lehet változtatni – ezen meg nem panaszkodni kell, hanem változtatni kell rajta.

(Ravasz László)

Az egyháznak a Jézus a fundamentoma

D A G D

1. Az egy-ház-nak a Jé-zus a fun-dá-men-to - ma,

D A G A

A szent Í - gé - re é - pült fel lel - ki tem - plo - ma.

D A hm G

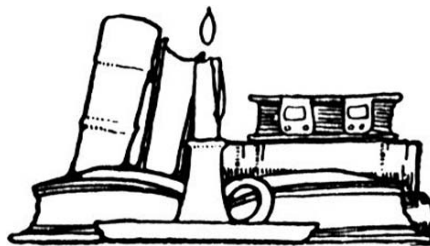
Le - szállt a menny - ből hív - ni és el - je - gyez - ni őt,

D A G A D

Meg - vált - va drá - ga vé - rén a vált - ság - ban hí - vőt.

2. Kihívott minden népből egy lelki népet itt, / kit egy Úr, egy keresztség és egy hit egyesít. / Csak egy nevet magasztal, csak egy cél vonja őt, / és egy terített asztal ad néki új erőt.
3. A világ fejedelme feltámad ellene, / vagy hamis tudománytól gyaláztatik neve, / s míg egykor felderül majd az Úrnak hajnala, / csak virrasztói kérdik: „Meddig az éjszaka?”
4. Sok bajban, küzdelemben meghajszolt, megvetett, / de szent megújulásért és békéért eped, / míg látomása egykor dicsőn teljesül / s a győzedelmes egyház Urával egyesül.
5. A három-egy Istennel már itt a földön egy / s az üdvözült sereggel egy nép és egy sereg. / Ó, mily áldott reménység: ha itt időnk lejár, / Te boldog szenteiddel fenn Nálad béke vár!

J. Samuel Stone, Wesley S. S.

Bibliám

Ha fáradt vagyok – üdítő nyughelyem.
Ha sötét vesz körül – szava égő mécssem.
Ha éhes vagyok – éltető kenyérem.
Ha ellen szorongat – fegyvertársam nekem.
Ha beteg vagyok – mennyei patikám.
Ha egyedül állok – barát vár benne rám!

Én szeretem az elnyűtt Bibliákat

Hajlék az ISTEN, Könyve menedék!
Én szeretem az elnyűtt bibliákat,
énekeskönyvek kopott fedelét,
énekeit, mik meg-nem-kopva szállnak
a MENNY URÁHOZ, gyűrött bár a kotta:
„Tebenned bízunk eleitől fogva...”
Az Ige szól, és felfrissül a fáradt,
élő vizet lel ismerős sorokba!...
Én szeretem az elnyűtt bibliákat.

Füle Lajos

Az Ige körül

Te pedig semmit sem tettél néped megszabadításáért

Az elhívás

Az elmúlt hónapokban Mózes második könyvét olvastuk a bibliaolvasó kalauz alapján. A könyv az Egyiptomból szabadulás történetével foglalkozik. Mózes elhívásából, kétségeiből és Isten megerősítő válaszaiból bátorítást meríthetünk mi is a gyülekezetünk főtartóinakhoz.

Minket, presbitereket is szolgálatra hívtok el az Úr, még ha nagyságrendjében össze sem mérhető a miénk Mózes és Áron megbízásával. A szolgálat garanciáját Ő adja, nem a mi rátermettségünk. Ez a tudat felbátorít a munkára. Mózes sem mint egy juhásztor ment a fáraóhoz a Hóreb hegyéről, hanem, mint az élő Isten választott népének a képviselője, háta mögött tudva Isten végtelen hatalmát, és a választott nép támogatását. Mi is így vagyunk: elhívva Isten által a feladatra, de ugyanakkor egy közösség küldötteként, a közösséget képviselve.

Ott volt Mózesnél a csodálatos bot, és ott volt mellette Áron, aki ékesen tudott szólni – és hitte, hogy népe javára jár el a fáraónál. Világos volt a feladat, rendelkezésére álltak a segédeszközök, és mindez biztonsággal töltötte el. Így látott neki a feladatnak.

„Azután bement Mózes és Áron a fáraóhoz, és ezt mondták neki: Így szól az ÚR, Izráel Istene: Bocsásd el népemet, hogy ünnepet szentelhessek nekem a pusztában!” (2Móz 5,1)

Nehézségek és kudarcok

De a remélt siker helyett csak a bajok sorakoztak. A fáraó ellenállt, és a munka terhei is csak egyre nőttek a nép felett. A nép bizalma ellenséges indulattá változott.

Hányszor tapasztalunk mi is hasonlókat Istenünk küldetésében járva!

Csendesnapot hirdetünk, falu-evangelizációt, előadás-sorozatokat. Mindent gondosan előkészítünk, és mégis a remélt eredmény elmarad. Vagy szeretnénk a pedagógusokat megszólítani az evangéliummal. Elmegyünk az iskola igazgatójához, elmondjuk tervünket, de az igazgató részéről teljes elutasítással találjuk szembe magunkat. Körzeti presbiteri csendesnapot szervezünk, szétküldjük a meghívókat, s csak kevesen jönnek el, sőt némely gyülekezetből senki.

Szemrehányás Istennek

Nos, adja Isten, hogy ne így legyen, de azt hiszem, hogy mindannyiunknak vannak hasonló negatív élményei, amitől – legalább is egy időre – elmegy a kedvünk a szolgálattól. Ilyen lehetett Mózes lelkiállapota is, amikor a címbe szemrehányással fordult Istenhez.

„Miért is küldtél ide engem?! Mert amióta bementem a fáraóhoz, hogy beszéljek vele a nevedben, rosszabb a sora ennek a népnek, **te pedig semmit sem tettél néped megszabadításáért.**”

Te pedig semmit nem tettél! – szörnyű vád és szemrehányás. Uram, belerántottál ebbe a helyzetbe, én bíztam támogatásodban, s Te magamra hagytál. Benne maradtam a szégyenben és az elutasítottságban.

Isten lelkigondozása

Az 5. fejezet itt ér véget, de Istennek hála, a történet nem. A 6. fejezet Isten csodálatos lelkigondozásáról szól. Nem sújt le Mózesre istenkáromló szemtelenségéért, de még szemrehányást sem tesz neki. Két dolgot közöl Mózesrel:

1. Még nem ért véget a küldetés, „**Majd meglátod, mit cselekszem a fáraóval!**”. Folytasd, amit elkezdted, az első lépésekből ne vonj le következtetést az egész útra! A célra nézz!

2. „**Én vagyok az ÚR**” ...és ez utóbbi kijelentés sokkal több annál, mint hogy az ÚR ura a helyzetnek. Több, mert itt az ÚR nagy Ű-val és R-rel van írva, és ez az Ószövetség eredeti nyelvén Jahvét jeleni. A csipkebokorban megjelenő örök „vagyok, aki vagyok” emlékezteti itt Mózeset, hogy kivel is beszél. Emlékezteti az elhívására. Benne van ebben az „**Én vagyok az ÚR**”-ban mindaz, ami az égő csipkebokortól a fáraó előtti első megjelenésig történt – s így burkoltan az is, hogy ne mondd Mózes, hogy **semmit sem tettem népem megszabadításáért!**

A következő mondatok még visszanyúlnak évszázadokkal korábbra is, és megmutatják, hogy nem a csipkebokornál kezdődik a történet. Az Ábrahámmal kötött **szövetségre** emlékezteti Mózeset. (2Móz 6,3-4)

Minket is így lelkigondoz az Úr, ha elcsüggedünk. Emlékeztet arra, hogy Jézus

Krisztus sereggyűjtése a világ kezdetétől annak végéig tart. A mi életünk, szolgálatunk legfeljebb egy filmkocka a teljes filmből. Mózeset az Ábrahámmal kötött szövetségre emlékeztette, minket pedig az Új Szövetségre, aminek hitelesítője Jézus Krisztus, és távlatos célja nem Kánaán földje, hanem az üdvösségünk – Isten országa. Minden szolgálatunk végső célja, hogy a ránk bízottakat elvezessük az üdvösségre.

A 6. rész következő verseiben ilyen hangsúlyos szavakat találunk: *...meghallottam... emlékszem szövetségemre... megszabadítalak... megmentelek... megváltalak... beviszlek.*

Minket ezek már mind az Új Szövetség Szerzőjére, Jézus Krisztusra emlékeztetnek, akiben beteljesültek mindazok az ígéretek, amelyek Mózes számára még csak a távoli jövőt jelentették: Ő a szabadító, a megváltó, aki előre ment, hogy helyet készítsen, és bevisz minket is az Ő országába.

Mózes ilyen megerősítés után visszamegy a néphez, elmondja mindazt, amit az ÚR-tól hallott...

„De nem hallgattak Mózesre kishitűségük és a kemény szolgálat miatt.”

Az alkalmatlanság beismerése

Mózes megint elveszti hitét, készül feladni a szolgálatot. Most már nem Istent okolja, hanem átéli a **maga teljes alkalmatlanságát**. Sem a nép, sem a fáraó nem hallgat rá, és még beszédben is ügyetlen (12. v.). Össze kell törnie Mózesnek, hogy ne az eszközeiben, ékesszólásában, munkabírásában bízson, hanem egyedül a megbízást adó ÚRban.

Végül, a lelkigondozásnak fenséges, erős sugárzó záró gondolata ez:

„De az ÚR szólt Mózesnek és Áronnak, és **odarendelte őket** Izráel fiaihoz meg a fáraóhoz, Egyiptom királyához, hogy vigyék ki Izráel fiait Egyiptom országából.” (13.v.)

Kedves Presbiter Testvéreim! Minket is a sereggyűjtő szolgálatába állított be az Úr. Jézus Krisztus a szabadító, a megváltó, aki kivezet, aki bevisz örökségébe. Ő az Új Szövetség szerzője és bevezetője. Ha elcsüggedünk, álljon előttünk példaként Mózes lelkigondozása, de vegyük tudomásul, hogyha a szép szóból, bátorításból nem értünk, akkor Istennek van hatalma arra, hogy **odarendeljen**, és úgy végezze el általunk, amire elhívott.

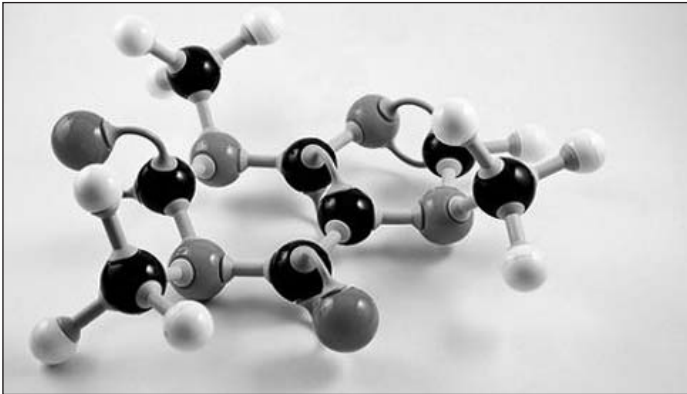
Jobb a Gazdával egyetértő fiúként, mint vonakodó rabszolgaként élni az Atya házában! Adjon ehhez erőt és kitarást az Úr!

VAN-E KERESZTYÉN FIZIKA? (4.)

Életünk az örökélet távlatában

Szó esett már róla, hogy a pedagógus nem csak tanít, hanem nevel is. A nevelés pedig mindig valamilyen értékrend közvetítését jelenti. Az ismeretek átadása, tehát a tanítás, lehet független a nevelő világnézetétől, a hiteles nevelés azonban nem lehet semleges. Ezért *alságos azt állítani, hogy van világnézetileg semleges iskola.*

A keresztyén gondolkodás a Biblián tájékozódik, azért jó, ha most is bibliai példákat keresünk. A keresztyén gondolkodást több oldalról is megközelíthetjük. Válasszuk most az egyik legfontosabb jellemzőjét, az örökéletben való reménységet. Az az ember, akinek a számára a halál végállomás, másként gondolkodik, másként rendezi be az életét, mint akinek a hite szerint a földi élet vége egy más létforma kezdetét jelenti. *Pál apostol*, az első korinthusi levelében vitatkozik erről a kérdéstről olyanokkal, akik nem hisznek a feltámadásban. Kihagyásokkal idézem: „Ha pedig Krisztusról azt hirdetjük, hogy feltámadt a halottak közül, hogyan mondhatják közületek némelek, hogy nincs halottak feltámadása? Mert ha a halottak nem

támadnak fel, Krisztus sem támadt fel. Sőt akkor azok is elvesztek, akik Krisztusban hunytak el.” Gondolatmenete így zárul: „Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk” (1Kor 15,12.16.18-19). Az örökélet reménysége át tudja formálni gondolkodásunkat, áthatja felelősséggel földi életünket is.

Egy másik bibliai példa, a hirtelen indulatba jövő, Jézust háromszor is megtagadó *Péter apostol*, Jézus tanítványa lehet. Nevelőmunkánkban is hasznosítható gondolatokat kapunk Pétertől. Az Újszövetségben található második levelét már öreg korában írta. Ezt a levelet a gyülekezetek számára hátrahagyott végrendeletének is szokták tekinteni. Az 1,5-7-ben felsorolt fontos emberi tulajdonságok közül most a nevelésben legfontosabb kettőt, az emberséget és az ismeretátadást emelem ki. A felsorolásban ezeket a hit és a szeretet fogja közre. Az emberségben benne van tanítványaink tisztelete. A több tapasztalat birtokában, saját példával is irányítani próbálom őket, de úgy, hogy közben ne korlátozzam az egyéniségüket. A felsorolásból itt is kitűnik, hogy a nevelés és a tanítás összefonódó tevékenységek.

Azt se tévesszük szem elől, hogy nem csak szavainkkal, hanem cselekedeteinkkel, az egyéniségünkkel is nevelünk. A természettudományos gondolkodás, ok-okozati összefüggésekre figyelés nem csak a természet jelenségeinek megértésében, hanem az élet legkülönbözőbb területein segíthet mindenkit.

(Folytatjuk)

Dr. Nagy Mihály

...miközben e halandó életben az Úrtól távol vándorolunk, ha vissza akarunk térni hazánkba, ahol boldogok lehetünk, csupán használni szabad ezt a világot, és nem élvezniük...

Augustinus: A keresztyén tanításról I.4.4.

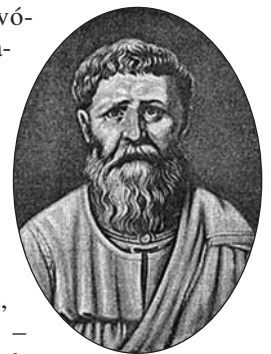
Ahogy látjuk, a mondat nem fejeződik be, sőt Augustinus magyarázattal bővíti ki, és azt mondja, hogy a mulandó dolgokból az örök dolgokat kell megismernünk. Ugyanakkor jó tudni, hogy e mondat egy analógia második része, ezért fontos, hogy az előzményt is megismerjük. Íme, röviden: Ha vissza akarunk térni hazánkba, amely az igazi boldogságot jelentheti, akkor az út legyőzéséhez különböző közlekedési eszközök használatára van szükségünk. Ám, ha időközben az út szépsége egyre inkább gyönyörködtet, mi több, elbűvöl, akkor a megérkezés késleltetése válik természetessé, s végül nem érkezünk meg oda, ahol valóban boldogok lehetnénk. Vagyis, ha az utazás válik élvezetté, elve-

Propó

szítjük a vágyat, hogy megérkezzünk. És ehhez kapcsolódik a fenti idézet. Nyilván föltűnt, hogy az analógia végig feltételes módban van. Úgy érzem, korunkra még inkább jelentéssel bír a jól ismert és jellemző: ha... Mert ez a HA = NEM. Már nem kell a megérkezés. Mert az utazás a megérkezés. Persze furcsamód megmarad a kettősség. Hiszen kétségtelen – erről szól az élménytársadalom –, a világot élvezni akarjuk, vagyis nagyon is a mában akarunk élni, miközben igaz az is, amit Hamvas Béla mond: „Az el nem ért emberi lét felé való szüntelen sietésbe vagyunk beágyazva.” Tagadhatatlan tehát, hogy kódolva van bennünk egy magasabb lét felé való szüntelen sietés, amelyet az ateisták nem tudnak, vagy nem is akarnak beazonosítani. Aztán a kielégületlen vágyat a mába fojtják, a ma élvezete fölértékelődik, és nincs *nyugópont*. Pontosabban paradox

módon a nyugópont maga a rohanás. A pillanatnyi fölfokozott öröm. És itt következik be a lelepleződés. Kiderül, hogy az eszközöket, vagyis a világot, nem használjuk – ahogy azt Isten eltervezte –, hanem élvezzük. Végzetes váltás történt. Az ÉLET (dzóé) élvezete az élet (biosz) élvezetété hitványult. Pedig az intés egyértelmű: „csupán használni szabad ezt a világot, és nem élvezniük”.

Nincs kétség. „Az a dolog tehát, amelyet élvezni kell, nem más mint az Atya, a Fiú és a Szentlélek” – mondja az egyházatya egy fejezettel lejjebb. (Lásd még: Isten városáról 11.13)

A. Z.

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG KÖRLEVELE

Egy ének Amerikából „Isten élő Lelke, jöjj”

Szerzője születésének 125. évfordulója alkalmából

“...on my menservants and my maidservants in those days I will pour out my Spirit; and they shall prophesy.”

(ApCsel 2,18)

A Magyar Presbiter 1948. évi őszi számában közli a máig közkedvelt dicséretünket, mely az „új”, először 1948-ban megjelent Énekeskönyvben a 463. szám alatt található.

Szerzője neve mellett csak az áll: „XX. század”.

Énekeskönyvünk összeállítójának, Csomasz Tóth Kálmánnak Dicsérjétek az Urat – Tudnivalók énekeinkről című, 1971-ben megjelenő összefoglaló művében pedig ezt olvashatjuk:

„Az 1924-ben megjelent éneknek mind a szövegét, mind a dallamát Iverson Dá-

niel készítette, akiről közelebbi adatok nem állnak rendelkezésünkre. Magyarul először a Bethánia Szövetség kiadásában 1940-ben megjelent „Új énekek” című sorozat II. füzetében került a nyilvánosság elé. Az eredetiben egy versszakos éneket angolból fordította, a további három verset szabadon továbbköltötte Révész Imréné Váró Margit. Az ének megjelenése óta igen kedvelt gyülekezeteinkben.”

* * *

Daniel Iverson (1890–1977) 1914-ben szentelték lelkésszé. Georgiában, Észak- és Dél-Carolinában szolgált. 1927-ben Miami-ban – Floridában – presbiteriánus

egyházat alapított (Shenandoah Presbyterian Church), és itt szolgált egészen 1951-ben bekövetkezett visszavonulásáig. Ez alatt hét új kongregációt alapított.

Az eredeti dallam és szöveg valójában 1926-ban keletkezett. Az ének eredetije itt olvasható.

Dr. K. D. D.

A Kis Énekeskönyvből:

D. Iverson.

Is - ten é - lő lel - ke jöjj,
áld - va szállj le rám,
É - gi lán - god jár - ja át
szí - vem és a szám!
Oldj fel, küldj el, tölts el tűz - zel!
Is - ten é - lő lel - ke, jöjj,
áld - va szállj le rám!

2. Isten élő Lelke, jöjj, légy vezérem itt, Ó, segíts, hogy hagyjam el bűnök útjait! Oldj fel, küldj el, tölts el tűzzel! Isten élő Lelke, jöjj, légy vezérem itt!

3. Isten élő Lelke, jöjj, hadd lehessenek szent, S Jézussal légyek egy már e földön lent! Oldj fel, küldj el, tölts el tűzzel! Isten élő Lelke jöjj, hadd lehessenek szent!

4. Isten élő Lelke, jöjj, győzedelmet adj! S majd a végső harcra át mennybe fölragadj! Oldj fel, küldj el, tölts el tűzzel! Isten élő Lelke, jöjj, győzedelmet adj!

I will pour out in those days of my Spirit... Acts 2:18

DANIEL IVERSON

DANIEL IVERSON

Spir - it of the liv - ing God, Fall fresh on me. Spir - it of the
liv - ing God, Fall fresh on me. Melt me, mold me, fill me,
use me. Spir - it of the liv - ing God, Fall fresh on me.

Sorsok – énekeink hátterében (VI.)

Hallelujah!

„Fiaim!
Csak énekeljetelek...”

Sztárai Mihály (?-1575)

Kálvin szerint az ének kétszeres imádság. Csak ember kapta ajándékul és szerszámul Teremtőtől. Ezért már a leendő édesanyáknak mindent el kell követ-

niök annak érdekében, hogy születőfélben levő gyermekeik 9 hónapig tartó „rejtett” állapotukban is már megtanulják, hogy mit is jelent a hang.

Az éneklés nem öncél, nem unaloműzés, nem kevesek kiváltsága. Énekeskönyvünk énekei mindig – sokszor váratlan – élethelyzetekben születtek.

Ez alkalommal a XVI. század nagy magyar reformátorát mutatjuk be. Török világban, Tolnában, Baranyában, de még a Száva folyón is túl 120 gyülekezetet hozott létre állandó halálközelségben élő emberek körében. Ő nem Tompa Mihály biztatására írta meg énekeit. (Egyébként ő írta a legelső magyar nyelvű nyomtatott színdarabokat is!)

Valószínűleg Drávasztarán született a század elején ismeretlen időpontban. Azt azon-

ban tudjuk, hogy 1575-ben szólította el Isten a világból. A páduai egyetemen tanult zenét, irodalmat, teológiát és ferences szerzetes lett. A rend szigorúbb ágához csatlakozott. (Az ún. konventuálisok nagy birtokokkal rendelkező kolostorokban éltek. A rendi szabályokat következetesen vállalók az ún. obszervánsok a nép körében szegényen, szó szerint mezitlában éltek.) Az obszerváns ferences szerzetesek lettek az első magyarországi reformátorok!

Bár a békés Sárospatakon és környékén élt, török hódoltság területre ment. Úgy gondolta nagyon helyesen, hogy az állandóan élet-halál mezsgyéjén élő, erdőben, nádasokban bujdosó népnek evangéliumra, felszabadító és megerősítő Krisztus-hitre van szükségük! Óriási bizalommal voltak hozzá. Ő nem óvatoskodott. Háromszor ítélték halálra. Utolsó pillanatban kapott kegyelmet. Ilyen és hasonló élmények hatása alatt írta énekeinket. Ezért hitelek, megszívlelendők és sokat kell énekelni őket! Idézet a 254. számú énekből:

Mindenkoron áldom az én Uramat,
Kitől várom én minden oltalmamat,
Benne vetem minden bizodalمام,
Mindenkoron dicsérem mint Uramat.

Segítségül azért Istent hívjátok,
Ő jóvótát kóstoljátok, lássátok!
Igen nagy-jó azt bizonynal tudjátok,
Benne bízó emberek mind boldogok.

Az előbbiekből világos, hogy nem számítógépen, párnás széken, unaloműzésből írta énekeit. Saját élettapasztalatai nyomán tesz bizonyosságot Isten kegyelméről és biztat mindenenket.

A 255. számú dicséretében a Krisztus-követés szépségét fejezi ki.

Mely igen jó az Úr Istent dicsérni,
Felségednek én Uram énekelni,
Szent nevedet dicsérvén magasztalni,
És mindenütt e világon hirdetni.

Törökülta részeken több iskolát is alapított. Tolna városában csakúgy, mint a baranyai Laskón. Innen a szólás: „Bejárta Tolnát, Baranyát”. Ezt a nagyon okos emberekre mondták. Aki Sztárainál tanult, az a nemzetmentés és a hitben nevelés érdekében tehet a legtöbbet, amit ember tehet.

Diákjai adták elő színdarabjait: „Papok házassága”, „Igaz papság tükre”. Ezek először a laskói templomdörömbön hangzottak el. 1-2 év múltán már Mosonmagyaróváron, Krakkóban és Kolozsvárott is kinyomtatták őket!

Kiderül, hogy énekeinket nem akárhik írták. Énekelni, énekelni, énekelni! Rögtön boldogabb lesz az élet – és kivirul a haza.

P. V.

„Új parancsolatot adok nektek,
hogy egymást szeressétek...”
Ján 13,34

Az apostolok idején a Megváltó Jézusban való hitre jutott keresztyének – akár zsidók, akár pogányok – már részesültek a Szentlélek ajándékában is; azaz végbevitte bennük a Szentlélek szívük, gondolataik átalakítását. Azt a nagy belső változást, melyet János evangéliuma szerint *újjászületésnek* nevezett Urunk. Egyértelmű, hogy újjászült munkája során Isten Lelke az „új parancsolatot” plántálja a hitrejutottak szívébe. Az új életre jutott ember ezért nem gyűlöli többé felebarátait, hanem tanulja szeretni, javára lenni! Magától értetődik, hogy nem akarja megölni, vagy akár meglopni, becsapni, de még sérelmeiért rajta bosszút állni se!... Vagy mégis?!

Hát igen, az „őember” még megvan (Ef 4,22), létezik, feltámad az új ellen...! Figyelmeztetésnek azonban már elegendőek a Tízparancsolat által kijelölt erkölcsi korlátok. A sok ószövetségi előírás, törvény, amely ünnepekkel, tisztálkodással, étkezéssel foglalkozik – csak elvonhatja a figyelmet az

NYITOTT SZEMMEL

A mózesi törvénytől – az „új parancsolat”-ig II.

őember és újember küzdelméről, s a keresztyén szolgálatokról!

És a körülmelés? Pál apostol a Filippi levélben adja meg rá a radikális választ: „...mi vagyunk a körülmelés, akik Lélekben szolgálunk az Istennek... és nem testben bizakodunk” (Fil 3,3). Erre kell előbb-utóbb rájönni a zsidókeresztyéneknek is – ami persze nem megy se könnyen, se gyorsan! Az Apostolok Cselekedeteit olvasva láthattuk, hogy még Pál apostol is – aki amúgy leveleiben bátran hirdette: „...miután eljött a hit, nem vagyunk többé a vezérlő mester (ti. a törvény) alatt” (Gal 3,25); no meg, hogy „a Törvény vége, a Krisztus” (Rm 10,4) – mennyire kötődött saját személyében az atyai hagyományokhoz. Bemegy a jeruzsálemi templomba, s a mózesi Törvény szerinti tisztulási szertartásban vesz részt... Ehhez

képeket nem csodálhatjuk az egyszerű zsidókeresztyén kötődését az addig mélységesen tisztelt előírásokhoz.

Esetükben arról volt szó, hogy az életrend, amelybe beleszülettek, amelyben nevelődtek, életük addigi szakaszában folyamatosan gyakoroltak, ami megkülönböztette őket minden más néptől – az szinte vérüké vált. Amíg a zsinagógákból (= zsidó gyülekezeti közösség) ki nem kerültek, mindazt gyakorolták is. Erre a Jeruzsálem elesével és elpusztításával végződő, rómaiakkal vívott háború tett csak pontot Kr. u. 70-ben. A túlélők szétszóródtak, s a zsidó és pogány eredetű keresztyének hosszabb-rövidebb idő után egymásra találtak. Az így kialakult korai keresztyénség aztán már szabadabbá tett az ószövetségi (mózesi) előírások igájától!

Kövespataki László

Kálvinnal – magunkról

„Az isteni igazság kimondása a legnagyobb személyre szóló szeretet. Ennél nagyobb féltéssel és őszinteséggel ember emberhez nem közelíthet.”

A különböző sajtóorgánumokat nézegetve úgy tűnik, mintha Kálvin – a hivatalos emlékek lezárultával – máris kissé háttérbe szorult volna. Pedig érdemes újra és újra rá figyelni. Evvel természetesen nem a Kálvin-kultusz hiányolom, annál is kevésbé, mert egyfelől a történelmi emlékezetünkben nem is kell nagyon visszamenni ahhoz, hogy a kultusz kifejezés negatív érzéseket váltson ki bennünk, másfelől egyházi értelemben a kultusz szorosán Istenhez kapcsolódik – Augustinus például *cultus Dei*-ről beszél –, ezért kizárólag Őt illeti meg. Mindezeket figyelembe véve mégis bátorítok mindenkit, hogy vegyük a fáradságot, álljunk föl a megszokott karos- vagy forgószekünkéből, s emeljük le Kálvin írásait könyvszekrényünkről, éljünk a művei által nyújtott segítséggel.

A napokban újra elolvastam Nikodémus történetét. Mint tudjuk, ez azok közé tartozik, amelyet minden bibliaolvasó ismer. Sőt, jól ismer. De vajon előjönnek-e azok a hangsúlyok, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy ne csupán ismerjük, értsük is egy-egy részletét?

Keresztyén körökben – prédikációkban, beszélgetésekben – többször is használjuk az *újjászületés* fogalmát. Természetesen nem ok nélkül, hiszen maga Jézus is beszél róla, pontosabban tudunkra adja annak elengedhetetlen szükségességét. Azt mondja – éppen az említett történetben –, ha valaki nem születik újjá, nem mehet be az Isten országába. Tehát újonnan *kell* születni.

Amikor mindezt újraolvastam, fölálltam, célzottan Kálvin könyveihez mentem, és levettem János evangéliuma magyarázata első kötetét. Ezt találtam: „*De tévednek, akik Isten országán az eget értik, mert inkább a lelki életet jelenti, amely ezen a világon kezdődik a hittel, és napról napra növekszik, ahogy a hit folyamatosan halad előre. Így az az értelme, hogy senki sem csatlakozhat igazán az egyházhoz, hogy Isten fiai közé számláltasson, csak ha előzőleg megújult.*”

Nos, az idézet egyértelműen újszövetségi üzenetet hordoz, s vele együtt hangsúlyozza – nem szavaiban, de tartalmában –, hogy Isten országa itt van, elérkezett, közénk jött, mégpedig elsősorban Jézus Krisztusban, másodsorban pedig az egyházban, mint az ő testében, s ezért a mennyek országának számunkra is itt, azaz ebben az életben kell kezdődnie. Ezzel, természetesen anélkül, hogy az égi-mennyeiről venné le tekintetünket, ráhelyezi arra is, ami onnan való, hogy *a hit folyamatos előrehaladtával növekedhessen lelki életünk*. És miközben ezt teszi, rendkívül fontos konklúziót fogalmaz meg, amelynek meggyőződése szerint egyháztani jelentősége van. Nem kevesebbet mond ugyanis, minthogy az egyházhoz való csatlakozás föltétele a megújult, újjászületett élet.

Kikből áll tehát az egyház? Az Isten fiaiból, akik a Szentlélek munkája révén újjászülettek. Enélkül ugyanis „*senki sem csatlakozhat igazán az egyházhoz*”. Igazán, azaz valóságosan, ténylegesen és kétségtelenül. És itt jön a megkerülhetetlen kérdés: azonos-e egyházlátásunk Kálvin egyházlátásával? Merthogy nyilvánvaló, Kálvin csak azokat tartotta az egyházat alkotó tagoknak, akik megújultak. És mi? Amikor népegyházzal beszélünk, kálvinistáknak bizonyulunk-e? – kérdezem annak ellenére, hogy tu-

dom, Kálvin egyházfölfogása a föntinél sokkal összetettebb. Meg kell vallanunk, hogy bibliai értelemben népegyházzal nem beszélhetünk. A népegyházi fölfogás tehát nem kálvini, ugyanakkor ártó illúziót táplál azokban, akik valójában nem tartoznak az egyházhoz, hiszen még nem születtek újjá. Legfeljebb népi vallásosságról, vallásról beszélhetünk – ezt a fogalmat a néprajztudomány alkalmazza is –, amelynek kétségtelen, hogy van tömegekre ható, keresztyén elemeket is tartalmazó spirituális és etikai ereje, de az nem egyház, illetve valódi egyháztagságot jelentő sokaság, még akkor sem, ha vallásosságát az egyház keretei között éli meg. „*Megtörténhetik ugyanis az, hogy olyanokkal, akiket egyáltalán nem tartunk méltóknak a hívőkkel való közösségre, úgy kell bánni, mintha testvéreink volnának, és hívőknek kell őket tartanunk az egyház közmegegyezése miatt, amellyel ez a Krisztus testében megtűri és elszenvedti őket. Az ilyeneket, ami a mi véleményünket illeti, nem fogadjuk el az egyház tagjainak...*” – mondja Kálvin (Institutio IV. 1. 9).

Ha Nikodémus személyét nézzük, ő az akkori „népegyház” oszlopos tagja volt. Jézus azonban – éppen azért, mert szerette, s mert meg akarta menteni – azt mondta, hogy újjá kell születnie.

Nem áltatta, nem dédelgette hamis vallásos békességét, hanem kimondta az igazságot. Kálvin is ezt tette, s teszik azok is, akik erről hűséggel prédikálnak, beszélnek, beszélgetnek. Megítélésem szerint az isteni igazság kimondása a legnagyobb személyre szóló szeretet. Ennél nagyobb féltéssel és őszinteséggel ember emberhez nem közelíthet. Amikor tehát reformátorunk kimondja az igazságot, még csak föltételezni sem szabad, hogy szeretetlen vagy kirekesztő lett volna, éppen ellenkezőleg, a szeretet kényszerítette arra, hogy az igazságról valljon. A valódi szeretet soha nem hallgatja el az igazságot, azaz nem mondhat mást, hiszen szeret, s minden ezzel ellentétes megnyilatkozás önmaga megtagadása, sőt megsemmisítése lenne. Ez a szeretet determináltsága.

Talán közhely, de a lelki gyógyulás is – akárcsak a testi – fájdalommal jár. Nyilvánvaló, akik szembetalálják magukat a valósággal, fájdalmat éreznek. Akik még nem tudnak az újjászületésükről bizonyosságot tenni – mert valójában még nem újtak meg –, azok vallásos önrzetükben sértve érzik magukat. Igen, megértem őket. S talán ugyanazokat az érveket sorolják, amelyeket Nikodémus. Ez képtelenség. A születés nem ismétlődhet meg. Ez egyszeri. Nem is beszélve az előrehaladott korról. Hát persze hogy értetlenül állnak a kijelentés, a tanítás előtt. De szabad legyen biztatásul mondani: Nikodémus Jézus ama kijelentésével nem kirekesztésben részesült, hanem éppen ellenkezőleg, meghívást kapott az Isten országába. Ezért olvashatunk róla Jézus temetésének történetében. Ezért volt ott arimátiai Józseffel együtt, vallást téve hitéről (vö. János evangéliuma 19. rész, 38–42.).

Magyarázatában Kálvin e rész tárgyalásának befejezéseként a következőt mondja: „*Krisztus beszédéből tehát csak azt értette ki, hogy az embernek újra meg kell születnie ahhoz, hogy Isten országának tagja lehessen.*” Első olvasásra talán úgy tűnik, mintha Kálvin itt már nem is az egyházzal, inkább az örökkévaló országról beszélne. Ám Augustinustól tudjuk – s nyilván az egyháztagyát jól ismerő Kálvin is tudta –, hogy „*Ami ugyanis nem lesz vele örökké, az valójában nem az Úr teste...*” (Augustinus: A keresztyén tanításról III/32/45).

Apostagi Zoltán

210 évvel ezelőtt született

Gróf Mikó Imre (1805–1876)

Gyermekkorom kedves, maradandó emléke, amikor a budai vár alatti hosszú és zajos alagút nyugati végén kilépve a Vérmezőre értünk. Itt végezték ki a Martinovits-per áldozatait. Budapest 1944-45-ös ostroma idején repülőterként is szolgált. Majd az összerombolt várnegyed többezer vagonyi törmelékét is ide hordták. Szintje 3-4 méterrel emelkedett. Ma park takarja. Vajon holttestektől döglött bombáig mi minden rejtőzik a mélyben?

A háború előtti várbeli ifjúság lovagló tere volt. Főúri ifjúság múlatta itt idejét. Híres emberek gyerekeit lehetett itt látni.

A Vérmező déli peremén kicsiny utca neve őrzi a legősibb magyar családok egyikét, a Mikó családot. Pontosabban gróf Mikó Imréét. *Presbiterként egyházunk egyik legjelentősebb tisztségviselője a 19. században.* Erdély főgondnoka, az agyagfalvi székely gyűlés (60.000 ember!) elnöke, Ferenc József olmützi rabja, kiváló történész, az Andrássy-kormány közmunka és közlekedési minisztere.

E tisztséget csak azzal a feltétellel vállalta el, hogy ezért fizetséget nem fogad el. *Miniszerség = önkéntes, szívességi közszolgálat.* Ezt meg az Osztrák-Magyar Monarchia nem vállalta. Megállapodtak: a hatalmas summát kiutalják, de a református egyház, pontosabban a vérengző hadak által a szabadságharc alatt elpusztított nagyenyedi kollégium újjáépítésére fordítják. (Manapság minden választott grémium első ülésének első napirendi pontja a tisztségviselők bérének megállapítása...)

A Mikó utca volt budapesti lakhelye. A mai járókelők nem is sejtik, milyen nevet hirdet az utcatábla. Ám a 2014-ben lezárt Encyklopédia Britannica Hungarica őrzi életének példáját. Élete így alakult:

A 12 napos csecsemő édesanyja meghal. 15 éves korában apját is elveszti. Anyai nagyszülei nevelik. A marosvásárhelyi és nagyenyedi kollégiumokban taníttatják. 1847-ben – miután 22 éves korától főkományszéki tanácsos volt Kolozsvárott – erdélyi kincstárnok. 1848 októberében az agyagfalvi székely népgyűlés elnökévé választja. Petícióval fordulnak a császárhoz a székely jogok – köztük az autonómia érvényesítése – érdekében. Ezt ő viszi, s személyesen adja át a császárnak, aki Olmütz-

be internáltatja. Több évre eltöltik a közéletben való részvételtől. Ám a szorultságban levő birodalom vezetője 1861-ben erdélyi főkományszéki elnöknek nevezi ki. Mivel népét sújtó rendelkezések érkeznek, néhány nap múltán lemond. Ezután sem tétlen, hiszen 1848-tól fogva haláláig a reformátusok főkurátora. 1843-tól már a Magyar Színház mindenről saját zsebből gondoskodó igazgatója. Megalapítja az Erdélyi Múzeum Egyesületet. Egyetem alapítására saját kastélyát ajánlja fel. Közben ontja a tudományos műveket. Erdélyi történelmi adatok 3 kötetben. Bod Péter élete és munkája. Benkő József élete és munkái.

Most pedig jól figyeljen mindenki – különösen „jóakaróink”! **Sepsiszentgyörgyön saját pénzén létrehozta a hatalmas székely Mikó-kollégiumot.** Mellesleg számos falusi „kis-iskolát” alapít.

Születésének 160. évfordulója évében – s a „felszabadulás utáni negyedik elvétel” (államosítás) évében – *többször és figyelmesen olvassa el e rövid (és hézagos) leírást minden presbiter!* Egyrészt, hogy világosan lásson a Mikó-kollégium ügyében, másrészt hogy jobban érzékelje a mai presbiter feladatait.

A budapest-kőbányai egyházközség 45 tagja ómiatta látogatta meg néhány évvel ezelőtt az ősi Zabolát. Az istentiszteletet egyenes adásban közvetítette a kézdivásárhelyi magyar rádió. A budapestiek igen csak felbuzdultak a Kárpát-medence legnagyobb kazettás templomában. (Zabolával egybenőt Páva a híres faragókkal – Barabás Miklós oldalági leszármazottai – Barabás Zsomborral és családjával megismerkedve – saját kőbányai gyülekezeti termük mennyezetét velük faragtatták meg, hogy méltó legyen a téli istentiszteletekre. Magyarországon ez az egyetlen ilyen típusú kazettarendszer! Nem festett, hanem faragott.) Csiha Kálmán kolozsvári püspök szentelte fel 1996. augusztus 20-án. Amikor Ravasz László halálának 30. évfordulóján a kőbányai lelkész Bánffyhyunyon – a püspök szülővárosában – hirdette az Igét, Erdély akkori főkurátora, a tragikusan elhunyt Tönk István nem győzött eleget beszélni a pesti vendégnek Mikó Imre működéséről.

Gróf Mikó Imre kolozsvári temetésén több ember vett részt, mint Kossuth Lajo-

sén, vagy Deák Ferencén... Ezer szervezet 2000 küldötte haladt a menetben. A járdán pedig a megszámlálhatatlan nagy tömeg könnyezett. A temetést Szász Gerő püspökhelyettes végezte, aki sok éven át az osztrák hadseregben kényszerbesorozott közlegény volt.

1876. november 12-én többek között azt mondotta: „Gr. Mikó Imre szerette hazáját. Egy férfiú, kinek elébe hullott rang, méltóság, kitüntetés, kit társadalmi állása felülemelt a tömeg korlátozott felfogásán, kinek a világi vagyon, a gazdagság biztosított minden kényelmet, világ előtti jólétet; e férfiú eldobta magától mindezeket, mert hazáját szerette.”

Példájából ma is tanuljon mindenki. Senki ne hivatkozzék nehéz gyermekkorra, külföldi jólétre! Mikó a szakadék mélyén sem hivatkozott próbatételeire. Ne siránkozzunk nehézségeinken! A tehetség kötelez. A jómód nagylelkűséget parancsol. Minden református legyen méltóság-teljesen és hálásan büszke nagy elődeire: Mikó Imrére, számtalan társára, s **ma kövesse példáját!**

Dr. Papp Vilmos

Nem tűrhető

Isten azt akarja, hogy egyenlőség álljon fenn az emberek között, s mindenkinek meglegyen a szükséges, mégpedig úgy, hogy senkinek se legyen túl sok vagy túl kevés. Nem tűrhető, hogy miközben sokan hiányt szenvednek, egyesek főlegben tobzódjanak. Sokan annyira a gyönyörnek szentelik minden képességüket, hogy értelmük egészen eltompul, elmege az eszük. (Kálvin)

Reformáció

Nyolcvan- valamennyi évesen dédunokáinak tanítgatja kedvenc zsoltárait, dicséreteit. Az örök élet távlata már félig valóság. Talán az unokák és dédunokák miatti aggodalom teszi nehezzé a közeledő elváltást. De az énektanítás által Isten még szórogatja a hit magvait gyermekszívekbe. 'Nemzedékről nemzedékre' a gyakorlatban.

Reformáció – visszaalakítás, eredetire visszaállítás. Talán a zsoltárok és dicséretetek alakítják a jézusi sarokkövet az új nemzedék életében. Lesz mibe visszaállítsa Isten őket a jövőben. Lesz miből tovább formálja őket. Most még a 'dédi' tanítgatásán keresztül. Egyszer majd abból a hit kivirágozhat szívükben, életükben.

Barátnőm még nincs ötvenéves. Négy gyermekükből a legkisebb még általános iskolás. Barátnőm sokat sportol, ápolónő, rendezett családi élete van, eleven gyülekezeti tag. Sűrű élete van. Minden a legjobb rendben. Szinte irigylésre méltó sokak szemében.

Nyári szünet elején orvoshoz megy, vizketet a karján lévő anyajegy. Két órával később a bőrgyógyász műtőasztalán találja magát. Bőrrák. Sajnos már nem kezdőfázisban. Újabb műtét, kivizsgálások következnek. Pillanatnyilag 'tisztá' a teste, ezentúl viszont rendszeresen ellenőrzik. Egy napot sírt. Sok napot rágódott. Rendszeresen lázad a lelke.

A mindennapi élet örömteljes felszabadultsága eltűnt. Hirtelen sok a bizonytalanság. De Isten mégis visszaállított egy érthetetlen, rég meg nem tapasztalt csendes nyugalmat szívében. Erre igyekszik támaszkodni, amikor ránehezedik jövője. „Istenre bízom magamat, magamban nem bízhatom.”

Reformáció – visszaalakítás, eredetire visszaállítás. Küszködés útja, gödrök útja, de a fundamentum stabilan áll. Akkor is, amikor lelkünk elbukni hajlamos.

Kilencéves kislány. Már kétszer megjárta a halál árnyéka völgyét. Kezelőorvosa pszichológushoz küldte, feltételezve, hogy rejtett félelmekkel és bizonytalanságokkal telt gyermekről van szó.

A pszichológus megkérdezte, nem félt-e egyedül a kórházban, mikor olyan rosszul volt. A kislány felháborodva válaszolt. Mitől kellett volna félni? A szülei akkor is szeretik, amikor nincsenek együtt. És amúgy is, az Úr Jézus mindig velem van, ezért soha sincs egyedül.

Reformáció – visszaalakítás, eredetire visszaállítás. Itt (még) nem volt mit visszaállítani az Úr Jézusnak. Itt talán mi, felnőttek szegényültünk meg saját kicsinyhitűségünkötől, kérdéseinkötől, kétkedéseinkötől. Bennünk lett valami visszaállítva, hisz sok akadályt vagyok képes és hajlandó Isten meg én közém felvetni. Testi gyengeségemet, anyagi helyzetemet, örömet, elégedettségemet. De Isten napról-napra vár. Készen van visszaállítani, visszaalakítani – hogy jobban formáljon kedve szerint. Ameddig majd egyszer minden kétségünket, tökéletlenségünket magunk mögött hagyjuk. Amikor már nincs mit visszaállítson, mert a mennyi trónus előtt dicsérhetjük s ott: végleg helyünkre leszünk állítva.

Végül: Ma is nézem a sok menekültet a televízión. Elképzelhetetlen embertömeg, népvándorlás, vallási vándorlás, bizonytalanság. Semmi, senki sincs már a helyén. E zűrzavarban hiszem, vallom és látom Jézus szabadító, életet-alkotó erejét mindennapi életutakban. Hiszem és vallom, hogy a nagy visszaalakításra, az eredetire való visszaállításra várva élünk ma is. Amikor az, amit az Úr Jézus elvégzett a Golgotán érted és értem, végleg és teljesen helyére állít minket, s az emberiséget. Ezért reménységgel énekelhetjük:

Rád bízom, Uram, magam,
Ó fogadj el engemet.
Vágyaim, minden utam
hadd adjam át teneked.
Kősziklaváram légy te nekem.
Szívem erős, ha te fogod a kezem.
Szívem erős benned és nem fél,
Kősziklaváram te legyél.

Kezedbe bízom magam
Teveled szegyen nem ér.
Csalódás nem éri azt,
Aki te benned remél.
Kősziklaváram légy te nekem
Szívem erős, ha te fogod a kezem.
Szívem erős benned és nem fél,
Kősziklaváram te legyél.

Knolné Tüski Gabi

Piliscsabán a Lelkiszolgálat Háza lehetőséget kínál gyülekezeteknek, ifjúsági csoportoknak, missziós szervezeteknek, erdei iskoláknak, iskoláknak, óvodáknak, egyéb csoportoknak konferencia, továbbképzés, táborozás, lelki alkalom, pihenés megtartásához. A ház egész évben igénybe vehető 25-55 fős csoportok számára, előzetes egyeztetés után. Vonnattal, autóbusszal, és autóval könnyen megközelíthető. Elhelyezkedéséből adódóan a környék számtalan túrázási, és program lehetőséget kínál.

Kapcsolat: Hajdu Zoltán misszióvezető

2081 Piliscsaba, Kálmán Király út 16.

+36 26 373 987 • +36 30 946-8970 • gondnok@lszh.org

KERESZTYÉN NEVELÉS ÉS OKTATÁS

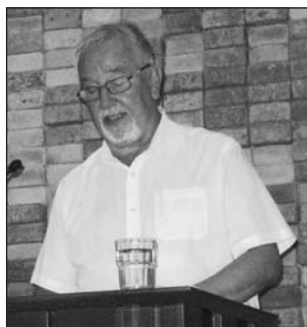
A Magyar Református Presbiteri Szövetség 14. Országos Presbiteri Konferenciája

Augusztus 14-16. között került sor Berekfürdőn, a Megbékélés Házában a Szövetség idei országos konferenciájára, melynek témája a címben jelzett kérdéskör volt, kiindulva a Tit 2,7b igéből: „*Mutass neki a tanításban romlatlanságot és komolyságot*”. Bár évek óta országos konferenciáinkat Tahiban tartottuk, szerettük volna, hogy református iskoláink pedagógusai is részt vegyenek, ezért más helyszínt kerestünk. A meghívókat tagjainkon kívül még a tanév befejezése előtt elküldtük a Tiszáninneni és a Tiszántúli Egyházkerület 61 református iskolájának és óvodájának, remélve, hogy református pedagógusaink közül is lesz, akinek a téma a Szövetség megközelítésében is érdekes lehet.

A konferencia megnyitó áhítatát 14-én, pénteken *dr. Tóth János*, Békési Területi Szervezetünk elnöke tartotta, melyben Jézus példáján, a Márk 10. részében leírtak szerint intett arra, hogy nagyon fontos a gyermekeinkkel kialakított kapcsolat, amire áldoznunk kell az időnkéből. A templom és az iskola kapcsolata is erősítésre szorul a legtöbb helyen, és ezen a téren presbitereinkre is vár a feladat a szeretetben történő együttműködésre.

Az első előadást *Papp Kornél*, a Zsinat oktatási irodavezetője tartotta. Számokkal alátámasztotta a hittan-oktatás fejlődését az utóbbi években mind a kötelező hittanoktatás területén a református iskolákban, mind a kötelezően választható hit- és erkölcsstan vonatkozásában az állami iskolákban. Érintette a fakultatív hittan-oktatás helyzetét is, amelyre továbbra is szükség van, részint amiatt is, hogy a nem állami, ill. nem református iskolákra nem vonatkozik a kormányrendelet a kötelezően választható hit- és erkölcsstan oktatás bevezetéséről.

Ezután *Ábrám Tibor*, a Tiszántúli Református Egyházkerület főgondnoka, a Miskolci Lévy Gimnázium igazgatója három fogalomkör mentén számolt be azokról a gondokról, melyek indokolják egyházunk köznevelési rendszerének továbbfejlesztését. Ezek a fogalomkörök: *küldetésünk, örökségünk és stratégiánk*. A küldetést nem az intézmény, hanem a gyülekezet kapja, amelyben ismerni kell a küldőt, valamint a szándékot, a célt is. Az iskolákkal kapcsolatban szükség van a gyülekezetek „gazda-tudat”-ára. Örökségünk gazdag, hiszen 1948-ig iskoláink 67%-a egyházi iskola volt, és ezen belül református iskoláink érdeme, hogy a Szentírás tanították írni-olvasni a gyermekeket, nemcsak a kiválasztottak gyermekeit, mint a katolikus iskolákban, hanem a köznépeit. A stratégia körébe tartozik, hogy növelni kell az elkötelezett református pedagógusok számát és fejleszteni kell az egyházi intézmény-rendszer infrastruktúráját, amihez várhatóan EU pályázati lehetőségek állnak rendelkezésre.

Pintér Zoltán, a Karcagi Református Gimnázium tanára, doktórandsz történelemkutató arról beszélt, hogy a történelem-tanítás hitvallás nélkül nem ér sokat. Előadása során idézte az EU egyik atyjának, *Schumannnak* a tételét, amely szerint *Európában a demokrácia vagy keresztyén lesz, vagy nem lesz demokrácia*, csak totalitárius rendszerek, vagy anarchia. A reformáció hatása a történelemre a nemzeti nyelv és öntudat felébresztése révén érvényesült. A XX. század világháborúi szétzilálták a nemzeteket és nemzeti emlékezetekben éles ellentétek feszülnek. Vázolta karcagi református pedagógiai tevékenységüket; általános iskolába 510, gimnáziumba és szakközépiskolába 370 diák járt az előző tanévben.

A szombat reggel imaközösséggel, majd a reggeli után áhítattal kezdődött, melyen *dr. Bodnár Ákos* sebész főorvos, Szövetségünk diakóniai tanácsadója szolgált a napi ige – 2Móz 29 és Mk 5,35-43 – alapján.

Ezután *Tóth Tamás*, a Debrecen-Kossuth téri Egyházközség lelkipásztora tartott előadást a gyülekezetükben megalakított ifjúsági presbitériumról. Az előadást nagy várakozás előzte meg, még Királyhágómellékről is érkezett érdeklődő, mert – akárcsak nálunk – probléma a presbitériumok idősödése és az utánpótlás kinevelésére keresik az utakat. Az előadó kifejtette, hogy a középiskolás és főiskolai, egyetemi diákokból álló ifjúsági presbitériumot ők is az utánpótlás érdekében szervezték meg 2006-ban, *Lugosi János* főgondnok idejében. Voltak a gyülekezetben olyan aggályok, hogy ez a gyülekezet kettészakadásához vezethet, de ezt azzal hátrították el, hogy a szervezés presbitériumi döntés alapján indult el és tagjai tevékeny részt vállalnak a gyülekezet életében ifjúsági istentiszteletek előkészítése, nemzeti ünnepek programjának összeállítása, nyári és téli táborok szervezése terén. Tagja konfirmált és legalább egy éve a gyülekezeti ifjúsági alkalmakat rendszeresen látogató fiatal lehet. Szabályrendeletet is kiadtak, amely szerint az ifjúsági presbitérium 7 tagból áll, akik egyike az ifjúsági gondnok és akiket az „ifjúsági közgyűlés” választ meg. Részletek a www.verestemplom.hu honlapon érhetők el.

Vele együtt érkezett a konferenciára korreferálóként *Baló Anna* 12. osztályos tanuló, az ifjúsági presbitérium tagja is, akit 2014-ben választottak meg. Tevékenységüket elsősorban annak elősegítésében látja, hogy a konfirmáltak beépüljenek a gyülekezetbe, az egyházi zenében megjelenjenek ifjúsági énekek hangszeres kísérettel és a gyülekezeti, ifjúsági táborokat jó programokkal lássák el. Segítenek a „nyitott templomok éjszakája” lebonyolításában és a havi egy ifjúsági istentisztelet előkészítésében. Nehézségeiket sem titkolta el, amelyek főleg a sok délutáni elfoglaltság, a nem túl sikeres felvételek miatt akadályozzák működésüket.

Az ebédszünet előtt kedves kulturális élményben lehettek részesek a megjelentek. Egy Sárospatak környékéről érkezett alkalmi cigány együttes zenei és énekszolgáltatása üdítette föl a kánikulától kissé elpilledt testvéreket, amelyben kislánykák éneke mellett egy izraeli dallamra írt kórusmű, a Monticárdás és egyéb lelki énekek hangzottak el.

Ebéd után Hátori Ádám, a KRE-TKF tanársége statisztikai felmérések eredményeit ismertette hivatkozott arra, hogy a szekularizáció, az egyháztól való elszakadás gyökereinek a vizsgálata azt mutatta, hogy legjobban a család akadályozhatja ezt meg; a református iskolák hatása emellett kevésbé jelentősnek mutatkozik. Rámutatott, hogy miért van különbség a népszámlálások 2003-as és 2011-es adatai között a református lakosság aránya vonatkozásában és kifejtette, hogy az arányt a 2011-es adatok pontosabban mutatják. Azok a statisztikák, amelyek más felmérésekből erednek és a megkérdezettek születési éve szerint vannak csoportosítva, arra is rámutatnak, hogy ugyanaz a réteg csökkenő mértékben vallja magát aktív reformátusnak az eltelt idő folyamán.

Társadalmunkban növekvő számmal van jelen a cigány lakosság, ezért fontos a cigány ifjúság nevelésének minden lehetősége. Nagy Krisztina, a Wáli István Cigány Szakkollégium vezetője beszámolt arról, hogy ez 2011 óta a felsőfokú tanulmányokat folytató cigány fiatalokat segíti. Eddig 18 hallgatójuk volt, most 29 új jelentkezőjük van. Bemutatta munkatársaként Balogh Róbert lelkipásztor urat, aki két éve végzett a Debreceni Hittudományi Egyetemen, és szolgáltatit cigány testvérei között nagy örömmel és ambícióval végzi.

Dr. Judák Endre, a Gödöllői Szent István Egyetem docense, Szövetségünk presbiterképzési bizottságának elnöke a Mt 18,19-20 és az 1Kor 12,12-27 alapján az egy akarat és a Krisztus-test fontosságát hangsúlyozta a képzési módszerekről szóló előadásában. A képzés általános vizsgálatánál 4 fontos kérdést vetett fel: 1. honnan szerzed az információt? 2. milyen emberképed van? 3. milyen istenképed van? 4. vissztérhetsz-e Istenhez? Néhány képzési alkalom programját ismertette ajánlott módszereket, melyek közös vonása, hogy az előadásokra a meghívott gyülekezetek presbiterait kell bevonni, témák előzetes meghatározása útján.

A konferencia pénteki és szombati napján az esti evangélizációkon Mihalina László mezőtúri lelkipásztor szolgált. Pénteken a Csel 3,19-20 alapján arról segített gondolkodni, mi lenne egyházi intézményeink nélkül? Mi lenne Isten nélkül? Lehetetlen bűneink nélkül élni, amit illusztrál fiataljaink élete is, de ez nem függ az életkortól. A sokezer elkövetett bűnből nem szabadítanak ki a fogadkozások sem. Felidézte a kisvárdai „Kontraszt” kiállítás kísérőfilmjét, amelyben egy hídkezelő kisfiát áldozta fel azért, hogy a hídon áthaladó vonat ne szenvedjen balesetet. Ezt a vonat utasai észre sem vették, kivéve egyet, aki látta a zokogó apát. Isten is ezt tette Fiával; ki az, aki tudomást vesz erről?

A szombati alkalmon a Róma 7,21-25 felolvasásával rávezette a gyülekezetet, hogy mindenkiben van sötét utas, az eredendő bűn. A

megtéris megfosztja a bűnt uralmi helyzetétől, de társbérletben élünk régi természetünkkel. Verne Gyulának a „Tizenöt éves kapitány” c. regényére utalt, amikor az alattomos hajószakács megbolondítja a hajó irányítóját és nem oda megy a hajó, ahová a kapitány szerette volna. A Gonosz azt sűgja: ne törődj velem, hova tart az életed. A Sátán vissza akar vinni előző életünkbe – harcolni kell rossz szokásokkal, kísértéseinkkel. A Gonosznak vannak praktikái: elbizonytalanít, mint a bűnbeesés előtt, valóban ezt mondja Isten? A szekták is kiemelnek és fordítanak ki Igéket. Az a próbája a valódi keresztyénségnek: kicsoda neked Jézus?

A konferencia összefoglalásában dr. Szabó Dániel a 25 éves közelgő jubileumunk jegyében európai kitekintést adott, amelyben büszkeségre indított azzal, hogy a magyar reformátusság szinte egyedülállóan egységes, jelentős vallási tömböt alkot. Nekünk is fontos legyen az összehangolódás végzettségétől, életkortól függetlenül. Sajnos ma még 150 iskolánkból nem nagyon jönnek a templomba a gyermekek, amint erről az előadások is szóltak, de bennünket a reménység tegyen örvendezővé (Róma 12,12); a könyörgések nem vesznek el.

A befejező istentiszteleten igehirdetéssel Beszterczey András, a Nagykunsági Református Egyházmegye esperese szolgált igehirdetéssel az És 43,1-2 Igét véve alapul. „Neveden hívtalak, enyém vagy” – ez azt jelenti, hogy Isten tulajdonában vagyunk, bár a Sátán keze is nyúl felénk, azt hazudva, hogy az övé vagyunk. Két kedves történettel is megvilágította mondani-valóját. Az egyik egy kisfiúról szólt, aki épített egy kis játék vitorlást, de figyelmetlenségéből elvesztette. Egy idő múlva meglátta a hajóját egy bizományi kereskedésben és megpróbálta visszaszerezni, hiszen ő csinálta. A kereskedő nem adta vissza, így édesapja kénytelen volt megvásárolni fiának a kishajót. A másik egy börtönben játszódtott, ahol egy megbízott, akit felhatalmaztak arra, hogy egy általa kiválasztott elítélte szabadon engedtesse, kérdezgetve az elítélteket, kiderült, hogy mindegyikük ártatlannak tartja magát, csak egy valaki volt, aki bűnösnek vallotta magát. A megbízott ezt az embert választotta ki, aki nem akarta elhinni, hogy őt szabadon engedik. Az igehirdető kérte, hogy ha van ott valaki, aki bűnösnek érzi magát, vegye át Isten szabadító levelét.

A konferencia résztvevőinek csaknem mindegyike kipróbálta a berekfürdői strand, termál- és élményfürdő remek szolgáltatásait is. Az ellátásért és a szállásért hálás köszönet illeti a Megbékélés Háza vezetőjét és személyzetét.

SzS

Közös presbitertalálkozó Kolozsvárott

A Királyhágómelléki és az Erdélyi Református Egyházkerületek Presbiteri Szövetsége az idén ismét közösen szervezte meg éves konferenciáját.

A 2014-es konferenciához hasonlóan, amelyet Kolozsváron a Bethlen Kata Diakóniai Központban tartottak, idén is augusztus utolsó hétvégéjén, 28–30-án tartották közel száz presbiter részvételével ugyanott, Erdély és Partium számos vidékéről.

A tavalyi esztendő konferenciájának fő témája a *presbiteri tisztség* volt, míg az idén ennek folytatásaként a konferencia központi témája „A testület (presbitérium) szerepe az egyházi életben” volt.

A regisztrációt, elszállásolást és ebédet követően délután két óra körül tartotta meg nyitó áhítatát *Csűrű István*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, aki igemagyarázatát a 2Mózes 4,38-ra alapozta.

Az áhítatot követően *László Kálmán*, a Királyhágómelléki, majd *Pályi József*, az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség elnöke köszöntötte a konferencia résztvevőit és a meghívott vendégeket. Jelen voltak az anyaországból a MRPSZ részéről *dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadó, *Váczi Gábor* titkár és *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, a Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezetet *dr. Imre Sándor* és *Tóth Béla* képviselte.

Az első előadásból, amelyet *dr. Bibza Gábor* esperes tartott *A presbitériumok megalakulásának története* címmel, megtudtuk, hogy a presbitériumoknak újszövetségi gyökerei vannak. Fontos mozzanat a reformáció idején a genfi rendtartás megjelenése, amelynek szerzője, Kálvin a vezetők négy feladatköre között említi a presbitereket. Hazánkban az egyház kormányzati szervezetét luteránus mintára, konzisztoriális rendszerben hozták létre, ahol a gyülekezet feje a földesúr volt. Az első presbiteri testületet, presbitériumot Kanizsai Pálfi János pápai esperes hozta létre 1617-ben. Ugyanakkor az is kiderült, hogy Erdélyben csak 1702-ben lett kötelező a presbitériumok megalakítása, de száznál is több évet kellett várnunk, míg az 1881-1882-es Debreceni Alkotmányozó Zsinat megfogalmazta és elfogadta a zsinat-presbiteri rendszerű Egyházalkotmányt, tudtuk meg az előadótól.

A péntek délután második előadása is nagyon érdekesnek ígért, hiszen *Presbiter – zsinat elv* címmel *dr. Kozma Zsolt* nyugalmazott teológiai tanár értekezett e téma kapcsán. Hangsúlyozta, hogy egyházunk nem demokratikus, mert azt Krisztus irányítja. Véleménye szerint helytelen, ha a tisztségeket lelkészi és világi tisztségekként különböztetik meg; helyesebb a lelkészi-presbiteri jelzők használata. A presbiterek figyelmébe ajánlotta, hogy a presbitériumban ne csoportérdekeket képviseljenek, hanem mindenki felelősséggel a saját véleményét képviselje. A lelkipásztor pedig ne éreztesse a presbiterekkel, hogy őket beosztottjainak tekinti.

A jelenlévő presbiterek, lelkészek négy munkacsoportban folytatták megbeszélésüket az előadásokon elhangzott témakörökben. A munkacsoportos megbeszélés ismerkedéssel kezdődött, a presbiterek nehezen nyíltak meg, de erőt és isteni sugallatot kapva sokat és hosszasan elbeszélgettek az előadások témáján, majd külön-külön

kiértékeltek és megosztották a csoportokban elhangzottakat. A továbbiakban a csoportvezetők beszámoltak a csoportjukban folytatott beszélgetés tanulságairól.

Az esti áhítat igemagyarázatát *Fazakas Zsolt* lelkipásztor a 2Mózes 18,13-15 alapján tartotta.

A presbiteri konferencia második napja *dr. Szabó Dániel* MRPSZ nemzetközi tanácsadó áhítatával vette kezdetét az Ézsaiás 54,2-3 alapján: „Széles helyet keress sátradnak, feszítsd ki sátorponyvádat teljes szélességükben! ...” megjegyezve, hogy az a fennsík, ahol bennünket megtalál Isten idézett felszólítása, gazzal teli, és először helyet kell tisztítsunk a sáturnak, védekezve a gazok újratelepítése ellen. Idézte *Illyés Gyula* versét a reformációról és rámutatott, hogy reformációs örökségünk és anyanyelvünk megőrzése adott csontozatot a részekre szakadt magyar népnek.

A konferencia *dr. Juhász Tamás* nyugalmazott teológiai tanár előadásával folytatódott, amelynek címe *Krisztusi testvériség. Egyházunk döntéshozó testületei* volt. Az előadás központi gondolatának azt hangsúlyozta, hogy Krisztus él és uralkodik. A presbiterek „krisztokratikus” testvériségben kell, hogy szolgáljanak, ami öntudatos hatalmat is jelent. Ennek korlátaiként idézte a II. Helvét Hitvallást, amely szerint az egyház nem struktúra, hanem organizmus, melyet Krisztus kormányoz, így a hatalmat is csak Krisztus nevében lehet gyakorolni. A közelgő királyhágó-melléki presbiter-választások során olyanokat kell keresni, akikben a gyülekezet krisztusi vonásokat lát. Törölni kellene az alá- és fölérendeléseket; a különféle tanácsok csak végrehajtók legyenek. A szervezeti piramisban a gyülekezeteknek kellene lenniük legfölül.

Köszöntések következtek a testvéri Presbiteri Szövetségek képviselőinek részéről, a MRPSZ részéről *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök beszélt az aktuális hírekről, amelyek jelenleg foglalkoztatják a szövetséget. Megtudtuk, hogy jelenleg négy kérdéskör az, amely kiemelkedő fontosságú: a menekültek ügye, az ukrainai helyzet, az iszlám terror támadások és a hit- és erkölcsstan oktatása.

A Kálvin Könyvkiadó jelen volt a konferencia két napján, standot alakítva ki a folyosó egyik részén, ahol számos kiadvány várta a presbitereket. *Fodor Csaba*, a könyvkiadó terjesztési osztályának vezetője részletesen mutatta be a jelenlévőknek az intézményt és a kiadványokat.

Az ebédet követően került sor *A testületről, presbitériumról mint csapatról* előadásra, amelyet *dr. Kiss Jenő* teológiai tanár és *Kállay Csaba* lelkipásztor mutattak be. Kelta rajzokra utalva, *dr. Kiss Jenő* a presbiteri gyűlések formájáról a körben ülést ajánlotta. Négy elemet jelölt meg, amelyek jó, ha jellemzik a presbitériumot: személyes fej-

lődés, a presbitériumnak mint csoportnak a fejlődése, jobb ráhangolódás a feladatra és része legyen munkájuk. *Kállay Csaba* lelkipásztor a lelkészt a jó edzőként tekintve, a presbiterek felelősségét a következő területeken látja: információ gyűjtése a gyülekezetben, bib-

liaórákon, kóruspróbákon való részvétel, hangos imádság gyakorlása, részvétel bibliaiskolai sorozatokon, munkatársak képzése, épületek, infrastruktúra gondozása, könyörületesség.

A 37 fokok nyári kánikula sem vette kedvét a lelkes csapatnak, akik délután öt órától Kolozsvár központjának nevezetességeivel ismerkedtek a kolozsvári presbiterek kalauzolásával.

A városnézést követően esti áhítat következett *dr. Kiss Jenő* teológiai tanár, lelkipásztor igemagyarázatával, aki a Zsolt. 133-ra alapozta azt, amelynek az üzenete: *egység és közösség* és az az áldás, amit ezek eredményeznek.

A konferencia vasárnapja a Farkas utcai református templomban folytatódott, amely egyben a záróünnepség is volt. Az ünnepi istentiszteleten *Gáll Sándor* püspöki kancellár hirdette Isten üzenetét a Zsolt. 71. alapján. Az Úrvacsora sákramentumának kiszolgáltatását megelőzően *Fazakas Zsolt* lelkipásztor ágendázott, majd előbb a gyülekezet tagjai, azt követően a két egyházkerület presbiteri részesei vettek részt az ünnepi Úrvacsorában.

A tartalmas ebéd elfogyasztása után a kis csapat elindult otthonaikba, hogy elvigyék a három nap alatt megszerzett gazdag lelki táplálékot családjaik, gyülekezeteik körébe. Soli Deo Gloria!

Tóth Zsigmond Béla
a KREK PSZ sajtóreferense

Családi csendesnap Kárpátalján

Kedves Testvérek! El tudnak képzelni csendesnapot több, mint 4000 résztvevővel? El tudják képzelni, hogy ez a tömeg fegyelmezetten részt vegyen minden lelki alkalmon és előadáson? El tudják képzelni, hogy mosolyogva, sorsuk keserves voltát elfeledve, együtt dicsérik az Urat? Nos, aki részt vett Kárpátalján, Péterfalván az egyházkerületi családi csendesnapon, ilyen képet őrizhet meg a szívében.

Augusztus 22-én rendezte meg a Kárpátaljai Református Egyházkerület és a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség egésznapos családi konferenciáját a Tisza melletti városban. A nyitó áhítatot főtiszteletű *Zán Fábián Sándor* kárpátaljai püspök úr tartotta a 146. Zsoltár alapján. Felhívta a figyelmet arra, hogy a zsoltár írójának életcélja volt dicsérni az Urat és ez az életcél, a dicséret öröme kell, hogy átjárjon minden résztvevőt itt is. Gyermekünket is, mint az Úrtól kapott jutalmainkat erre kell nevelni. Ne legyen kérdés a családban a bibliaolvasás, a hittanra járás, a konfirmáció. Becsüljük meg ajándékként a házasságot, ígérjük oda magunkat Istennek, mint az Ő teremtményei. Ez a csendesnap egész Kárpátalja biznyságtétele arról az Úrról, akit segítségül hívhatunk ezekben a nehéz időkben.

Közös ének után főtiszteletű *dr. Fekete Károly* tiszántúli püspök úr tartott előadást „Egyedül Krisztus” címmel. Bevezetőjében előadását úgy jellemezte, hogy az egy „kiterjesztett hittan-óra” lesz a témáról. Mit jelent az „egyedül” szó? Egyedül Istené legyen a dicsőség emberek előtti hajbókolás, lényegtelen dolgok hangsúlyozása helyett. Miért nevezük Krisztust üdvözítőnek? Neve minőséget jelent! Jézus annyit jelent: Jahve megszabadít, Krisztus: messiás, felkent. Ő a történelemben is egyedüli volt, akinek a világ értékelése alapján – pl. Ő az első „hippi”, Ő egy szupersztár stb. – nem áll

össze a róla alkotott kép, mert nincs bennük az üdvözítő elem. Szekták is gyakran részeket ragadnak ki Krisztus jellemzői közül, kisajátítják valamely nemzet számára (pl. „magyarok Istene”), mások inkább magukban bíznak vagy egyoldalú képet alkotnak róla, amivel megtagadják Őt. A reformáció elvetette a „Megtartó” jellegnél a mellérendeléseket, úgy, mint a szentekét, egyházatyákét, Szűz Máriáét, amelyekkel a római egyház háttérbe szorította Krisztust. Aki Őt követi, annak életében követnie kell az ő prófétai, papi és királyi tisztét a maga életében. A prófétai tiszt jelenti a készséget a biznyságtételre és hitvallásunk tisztán való megőrzésére; a papi tiszt jelenti a híd szerepét a társadalom rétegei között józan egyensúllyal, hordozva kiváltságunk tudatát; a királyság pedig azt jelenti, hogy felemeljük embertársainkat,

méltóságot adva nekik, és fáradozva jó sáfárként a teremtett világban.

Az előadás után dr. Vaczkó László főorvos, a Keresztyén Egészségügyi Központ főigazgatója tett bizonyosságot hitéről. Hangsúlyozta, hogy a keresztyének életében kezdettől fogva Isten jelenléte volt a fontos, nem a törvény. Ezt ő is megérezte és megtérése – bár hosszú folyamat végén – de ennek felismerése árán ment végbe. Nem a közreműködők voltak a fontosak. Ezt példával is illusztrálta: az orvosi gyakorlatban közismert, hogy ha a beteg meggyógyul, a hozzátartozók dicsérik, ha viszont meghal, mindenki szidja az orvost. Elmondta, hogy 1992-ben jó ajánlatot kapott Magyarországról családi orvosi állásra, de Isten az övéi szolgálatára bízta, így maradt. Azóta is Isten akaratát keresi, ahogyan az Igében áll: „Bízával az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj!” (Péld 3,5) Nagy hatással volt rá a „Quo Vadis” c. filmnek az a jelenete, amikor a Rómából menekülő Péter szembe találkozik Jézussal, akitől megkérdezi: „Hová mégy, Uram?” És Jézus válaszol: „Rómába, hogy ott újra megfeszítsenek!” Van, amikor nincs munkánk, nincs reménységünk, de adjon erőt az Ige: „Nekünk pedig a mennyben van polgárjogunk, ahonnan az Úr Jézus Krisztust is várjuk üdvözítőül” (Fil 3.20).

Ezután zacskókban osztogatott szendvicsekből következett, majd ifjúsági zenekarok szolgáltak a színpadon. Különösen szép volt a nálunk sem ismeretlen „Credo” együttes mintegy félórás szolgálata Ivaskovics József vezetésével.

Ezt 9 csoportban tematikus előadások és beszélgetések követték. A témák a következők voltak: *Házaspárok: Krisztus mint megtartó a családban; Szépkorúak: Krisztus mindvégig megtartó; Közéleti szereplők: Krisztus mint megtartó a bizonytalanságban; Fiatalok: Krisztus a megtartó döntése-*

inkben; Gazdálkodók és vállalkozók részére: Krisztus mint megtartó a vállalkozásban; Szenvedélybetegek: Krisztus mint megtartó a kísértésben; Fogyatékkal élők: Krisztus mint megtartó az erőtlenségben; Tanárok, oktatásban résztvevők: Krisztus mint megtartó a nevelésben; Gyerekek: Jézus az én barátom és megváltóm. Az előadók az anyaországból, Kárpátaljáról, Szlovákiából és Romániából érkeztek. Nagyon sokan hallgatták Zsinatunk világi elnökének, dr. Huszár Pálnak a „szépkorúak”-nak tartott előadását, amelyben saját életének néhány, Krisztushoz vezérlő eseményéről is beszámolt.

A befejező evangélizációs alkalom előtt kedves mozzanat volt, amikor felszólították a megjelent férfiakat, csatlakozzanak egy énekkari szolgálathoz, amelynek keretében a mintegy 300 vállalkozó szellemű férfitestvér elénekelt három olyan zoltár-szerű éneket, amelynek szövegét ugyan kézhez kapták, de dallamát nem ismerték. A főpróbán aztán kiderült, hogy ismert népdalok dallamára írták a szöveget, amelyek felismerése után az „alkalmi” kórus kis zenekari kísérettel döngő hangon csodálatos élményt nyújtva zengte:

Kárpátalja, de szép haza,
Árpád vezér szép, nagy hona
Kárpátalja, de szép haza,
A magyarok védbástyája!

A magyar nép panaszkodik
és csak olykor imádkozik
A magyar nép panaszkodik
és csak olykor imádkozik.

Imádkozni kéne inkább
Szívetekben hálát adván,
A mennyei Úristenhez,
ki annyira szeret minket!

SzS

Őszi találkozó Sólyomkővároton

Szeptember 5-én került sor Sólyomkőváron a presbiterek hagyományos őszi találkozó-jára.

Forró László egyházkerületi főjegyző hirdette Isten Igéjét a megnyitó áhítaton az Ezékiel 44,15 verse alapján: „...*akik szentélyekben végezték tennivalójukat, amikor Izrael fiai tévelyegtek, ők elm járulhatnak, hogy szolgáljanak engem...*”. Isten szolgálai vagyunk mind. De mindig kérdés az, hogy kik szolgálhatják Istent? Kik járulhatnak színe elé? Az Ószövetségben a lévíták kapták azt a nemes megbízatást, hogy Isten és a templom szolgálai legyenek. Ma sokan mondhatjuk magunkról, hogy Isten szolgálai vagyunk. De ki is a szolga? Aki urának érdekét szem előtt tartva, mindent az ő akarata szerint cselekszik. A földi szolgálak ezt a szolgálatot sokszor kényszerből végzik, de Isten szolgálai csakis szabad akaratból tölthetik be hivatásukat. Szolga vagyok, de nem szabad akaratból e világra nézve, és eközben szolga vagyok szabad akaratból Istenre nézve.

Az áhítat után a Kémeri Ifjúsági Csoport szolgált közöttünk énekekkel és szavalatokkal.

Óth András egyházmegyei PSZ elnök házigazdaként köszöntötte a vendégeket és a megjelent presbitereket. A számbavétel során kiderült, hogy 150 résztvevő jelent meg e találkozón.

Dr. Szilágyi Sándor, a Magyar Református Presbiteri Szövetség ügyvezető elnöke arról tartott előadást, hogy „*Van-e jövőjük a presbitériumoknak?*”. A Biblia arról beszél, hogy már az Ószövetségben Isten azt parancsolta Mózesnek, gyűjtse össze a nép véneit, akiknek bölcs tanácsait követve vezesse a népet (2Móz 3,16-18; 2Móz 18,21-22). Az Újszövetség korában az apostolok is igyekeztek a szolgálatokat megosztani: volt, aki az igehirdetéssel foglalkozott, mások az úrvacsora elkészítésével, mások a diakóniával, mások a vigasztalással.

A reformáció korában Kálvin János nagy hangsúlyt fektetett a presbitérium szolgálataira, akik nemcsak az egyházközség kormányzását végezték, hanem Genf városának vezetésébe is befolyással bírtak.

A presbitériumnak mindig volt, van és lesz jövője. Csak a megfelelő személyeket kell megtalálni és kiválasztani. Sokszor szűkében vagyunk a megfelelő embereknek. Egyre gyakrabban találkozunk a passzív magatartással: nem vállalják a presbiteri tisztséget, mert nem akarnak felelősséget vállalni semmiért, nem akarnak „kalapolni” és „kéreget-

Verses-énekes vallomásaink szerzőiről

Luther Márton (1483–1546) wittenbergi reformátornak két verssora található a fejléc fölött, az Ige kőszájként megáll kezdetű a Református Énekeskönyv (továbbiakban RÉ) 390,4., a másik a 217,3. verse

Luther Márton

(Bízunk azért az Istenben...). *Szegedi Kis István* (1505–1572) laskói prédikátor, baranyai szuperintendens Ne légyünk setétségben verssora a RÉ 368,1. énekéből, az Igéddel taníts minket kezdetű sor a 368,3-ból származik. *Pap Benedek*, akinek éneke 1570 táján keletkezett, a RÉ 240,5. verse. A magyar reformáció kiemelkedő énekszerzője *Sztárai Mihály* (+1575), egykori pataki diák Baranyában és Szlavóniában 120 protestáns gyülekezetet alapított. Gyulán

Szegedi Kis István

és Pápan is szolgált. A zsoltárokat és énekeit hegedűvel kísérte. Idézett sorait (Mindenkoron áldom az én Uramat..., Mely igen jó az Úr Istent dicsérni..., Rólad, Uram, akik megemlékezünk...) a RÉ-nek következő énekeiből idéztük: 254,1; 255,1; 255,7. *Huszár Gál* (1512–1575) reformátor, énekszerző, nyomdász, szuperintendens, a Heidelbergi Káté hitvallási irat fordítója.

Sztárai Mihály

Két idézett verse (Vedd el a mi szívünknek hitetlenségét..., Órizz meg minket gonosz erkölcsöktől...) a RÉ 372,5., és a 432,5. verse. *Szkhárosi Horvát András* (?–1549) zempléni prédikátor elszánt, gazdagokat kritizáló lelkész volt. Vedd el már mirőlünk... sora a RÉ 380,10. versében szerepel. *Szepetneki János* (+1555) Csak az igaz hitben... kezdetű sora és éneke a prédikátor mártírhalála előtt készült, mely bátorítás a halál ellen. Megrendítő testamentumos éneke a RÉ 399,1. verse.

(bl)

Őszi találkozó Sólyomkővárott

ni”, nem akarják szabadidejüket az egyház dolgaira „pazarolni”. Mit tehetünk? Beszélünk kell a presbiteri tisztség fontosságáról. Bízassuk híveinket, hogy nőket is válasszanak presbitereknek, hisz az ő körükben nagyobb az elhivatottság és szolgálatkészség érzése.

A református egyház célja: hitre juttatni a presbitereket, ismereteiket bővíteni konferenciák és képzések által, munkamegosztás a lelkipásztor és a presbitérium tagjai között.

Az előadás után a résztvevők meghallgatták hangfelvételről *D. Szabó Dánielnek*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség volt elnökének rövid bizonyoságtételét a Magyar Református Egyház értékéről és jövőjéről a Kárpát-medencében.

A Presbiteri Konferencia zárszavát jómagam foglaltam össze. A Bibliaolvasó Kalauz aznapi Igéjét olvastam fel, amely Jézusnak jeruzsálemi bevonulását tárta elénk. A közismert jelenetnek van egy sokatmondó része, amikor Jézus elküldi két tanítványát a közeli faluba, hogy hozzanak el egy szamárcsikót. Munkamegosztás. Ezt példázza Jézus cselekedete is. Nem ő megy el a szamárcsikóért – bár megtehetné volna –, hanem tanítványokat küld a szolgálatba, hogy ők is megtapasztalják a csodákat. Ebben az esetben a szamárcsikó gazdája engedelmeskedik a tanítványoknak, akik Jézus kérését tolmácsolva, elhozhatták a szamarat. Ha Jézust képviselem a világban, ha mindent az Ő akarata szerint mondok és aszerint élek, megnyílnak

előttem a kapuk és csodák történnek körülöttem. Erre kell gondoljanak a presbiternek is, amikor az egyház szolgálatába állnak. Krisztus követségében járunk és mindent Őerte és Őreá nézve cselekszünk.

A találkozó szeretetvendégséggel zárult, ahol testvéri közösségben, tartalmas beszélgetések mellett fogyaszthattuk el a finom ebédet. Ezúton is köszönjük a szervezőknek és a segédkezőknek a fáradtságos szolgálatot. Istené legyen a dicsőség!

Szőnyi Levente, esperes

Koreai Testvéreink és cigány testvéreink nyári látogatása

Az eddigi beszámolóinkban is folyamatosan hírt adtunk arról, hogy Szövetségünk cigánymissziós szolgálata együtt munkálkodik a Koreai Presbiteriánus (református) Egyház egyik misszionárius családjával (*Rev. Young Choy, Anna, Lidike*), akik már több, mint 10 éve végzik közöttünk hűséges szolgálatukat.

Ennek a szoros kapcsolatnak a része, hogy ismételt látogatásokat kapunk részben közvetlenül Koreából, részben az Egyesült Államokból, ahol igen jelentős számú és nagyságrendű koreai gyülekezet él.

Így történt, hogy június 29-től július 8-ig Philadelphiából voltak látogatóink a Youngsang gyülekezetből. Ez a közösség 5000 lelket számlál, s mintegy negyvenen végzik közöttük a lelkipásztori és gondozói szolgálatot. 26 fős ifjúsági csoportot küldtek, olyan fiatalokat, akik már nem is mindnyájan beszéltek koreai nyelven. A megvalósult cél egy bibliai angol nyelvű tábor volt, melyben együtt éltek, laktak, tanultak tíz napon át a mi fiataljainkkal és angolul tanítottak az érdeklődő és a nyelvből már keveset ismerő cigány fiataljainknak. Nagy öröm és áldás volt a tábor mindenki számára.

Július 8-tól július 11-ig Olaszországból, a milánói Koreai Egyház tagjai látogattak meg 28-an, akik mind nagyon tehetséges énekművészek és előadók voltak. Végiglátogatták cigánygyülekezeteinket, játszottak a gyermekeikkel és tanították az egész közösséget, esténként pedig a falvak kultúrházait kaptuk meg közös alkalmainkra, ahová az egész község is meghívást kapott, mind az egyház, mind a Polgármesteri Hivatal munkatársaival együtt. A nagyon gazdag és értékes zenei anyagok előadása után és közben evangéliumi megszólítással fordultak az egész falu közösségéhez.

Augusztus 3-tól 11-ig Koreából a Bundang Wori Church 9 tagú közössége látogatott meg, akikkel együtt érkezett *Kim Sop Yeun* zenetanár és zeneszerző nőtestvérünk is.

Ő egész évben velünk kíván maradni és gyülekezeteink fiataljait fogja zenére és éneklésre tanítani. Egyik nagy községünk ve-

zetői (Tiszakarád) már meg is hívták, hogy a helyi iskolában is adjon órát az iskola tanulói számára. Nagy odaadással kezdte meg a magyar nyelv tanulását is, őt majd a következő számunkban szeretném bemutatni.

De nem csak a mi közösségeinket látogatták ilyen sokan, hanem a mi zenészeink, énekesek is elutaztak többen Berekszőre, a Presbiteri Szövetség 14. Országos Konferenciájára, augusztus 15-én. Nagy szeretettel hívtak és vártak bennünket, és a

Debreceni Cigány Szakkollégium vezetőjének, *Nagy Krisztinának* előadása után kaptunk bizonyosítást a lehetőséget, szinte illusztrálva az előadásban is elhangzottakat. Ott átélhettük, hogy más-más társadalmi körülmények között is azonos lelkületű életeket formál Jézus Krisztus evangéliuma. Most a csoportunknak néhány tagját említjük csupán, vagy, akik először voltak velünk. Így *Burái Sándorné Iluskát* és két muzikus gyermekét, *Nándit* (hegedű)

és *Laurát* (cselló), akik a testvéri különszámon túl teljes szívvel együtt muzsikáltak a többi cigánytestvérrel. Talán szabad még *Bukó Tamásék* 4 apró és növedék gyermekét is megemlíteni, akik szülőben és együtt is meghatóan és megragadóan szolgáltak.

Julika és most érettségizett nagyon tehetséges leánya, *Anikó* Olaszliszkráról, illetve *Bukó László* Sátoraljaújhelyről gyülekezeteink lelki munkásaiként voltak jelen, megnyilatkozásaik és zenei szolgálataik mindnyájunkat gazdagított. Hálásak voltunk *Burainé Iluska* bizonyosítételeért is.

Ezek a „kiszállásokon” ha nem is lehet mindenki jelen, mégis az egész gyülekezet számára örömet és megerősödést jelentenek. Igen nagy ajándék, hogy maga a Zsinat Missziói Osztálya is szervez ilyen találkozót. *Nt. Dani Eszter* és munkatársai nem csupán adminisztratív, szervezői segítséget és anyagi támogatást jelentenek, hanem lelki, missziói látást is hordoznak a cigány közösségek felől. Isten áldását kérjük mindnyájuk életére és hálásan köszönjük Szövetségünk meghívását és támogatását is.

Dr. Szabó Dániel

Menekültügy, migráció bibliai és teológiai etikai nézőpontból (I.)

„Menekültek pedig mindig lesznek veletek” – akár így is idézhetnénk Jézus szegényekre vonatkozó szavait (Mt 26,11). A kiváltó okok sem sokat változtak az idők folyamán: üldözések, háborúk, természeti katasztrófák okozta szükséghelyzetek, valamint a megélhetés gazdasági tényezői, amelyek egy másik országban jobb kilátásokkal kecsegtetnek. A felsorolás két végpontja is jelzi, hogy *különbséget lehet tenni az önként vállalt kivándorlás és a kikényszerített menekülés között.*

Az előbbi kategóriába tartozik az iparilag, gazdaságilag fejlettebb országokba munkavállalás céljából történő bevándorlás, amely mögött legtöbbször a befogadó országoknak az az érdeke is állhat, hogy így olcsóbb munkaerőhöz jutnak, ill. olyan munkák elvégzéséhez nyerne munkaeőt, amelyre a helybeli lakosság már nem szívesen vállalkozik. Magyar példaként ide sorolhatjuk a múlt század fordulóján Amerikába történt tömeges kivándorlást, vagy korunk ún. „vendégmunkásait” és bevándorlóit,

akik mind az öt kontinens fejlett ipari államaiban megtalálhatók. Tömeges méreteinél fogva ez a jelenség éppen a befogadó országokban jelenthet problémát az etnikai arányok és a vallási-kulturális különbségek miatt. A magasan képzett bevándorlók esetében beszélhetünk ún. „agyelszívásról” is, amely a befogadó ország számára azzal a gazdasági előnnyel jár, hogy a képzési költségeket megspórolva jut jól képzett munkaerőhöz. Ebben a kategóriában viszont reális lehetősége van egy idő után a hazatelepülésnek, minthogy a kivándorlók nagy része eleve csak átmeneti állapotnak tekinti a külföldi munkavállalást, mivel megtakarításait a legtöbb esetben szülőföldjén hatékonyabban tudja felhasználni. Az értelmiségi munkavállalók esetében ez a visszaáramlás még inkább hasznos lehet az anyaországnak, a megszerzett nyelv és a szakmai tudás, tapasztalat miatt.

Menekültekről sajátos értelemben azonban csak az üldözések, háborúk, vagy természeti katasztrófák áldozatainak esetében beszélhetünk. Helyzetük az előzőekhez viszonyítva annyiban más, hogy ők nem önként, megtervezetten hagyják el szülőföldjüket, hanem kényszerítő körülmények hatására, kiszolgáltatottan. Ezek között a politikai, vagy vallási kisebbség üldöztetése áll az első helyen. A hatalmi struktúrák változása szükségszerűen teremt meg az új ellenségképet, amellyel az új hatalom le akar számolni.

A történelmi példák azt mutatják, hogy a jobb társadalmi és anyagi helyzetben lévők hagyják el először a változások színterét, hiszen ők magukkal tudnak hozni bizonyos értékeket, amivel az újrakezdést egy másik országban biztosítani tudják. A legkiszolgáltatottabbak a szegények, de különösen is a nők és a gyermekek. A minden kockázatot vállalók ki vannak szolgáltatva az ún. „segítők” lelkiismeretlen haszonszerzésének is, amint azt a közelmúlt tengeri katasztrófáinál és az embercsempészek üzleti manipulációjánál láthattuk.

Másfelől a befogadó államok határvédelmi politikája is érthető kerítést jelent, mivel ezeknek a kormányai joggal hivatkozhatnak a saját népük biztonságának szempontjaira. Az etikai és jogi problémák nehézsége annál a különbségtételnél jelentkezik, hogy kik azok, akiknek a befogadása valóban életmentést jelent, vagy csupán életminőség javulást.

Felveti továbbá azt a globális felelősséget, amely a megoldást nem a menekülésben, hanem az embertelen struktúrák megváltoztatásának kikényszerítésében látja. A régi metafora szerint a hajót kell megmenteni az elsüllyedéstől, és nem a mentőcsónakokat túlterhelni, amely majd azok biztos pusztulásához vezet. Az ok és okozat tisztázásánál nem mellőzhetők az olyan tisztességes elemzések sem, amelyek rámutatnak azokra a külső hatalmi manipulációkra, amelyek egy-egy veszélyeztetett térség katonai és társadalmi instabilitásához vezettek és ezzel elindították a kényszerű migrációs hullámokat.

Nem volna helyes a következményeket kizárólag azokra a népekre ruházni, akiket nem terhel felelősség a helyzet előidézésében. A teológiai etika ezt a kérdést is csak az igazságosság és szeretet dialektikájában tárgyalhatja.

Bibliai analógiák

A bevezetésben említett örök problémát nyomon követhetjük már a bibliai időkben is, különösen az ószövetségi elbeszélésekben. A héber nyelv *GÉR* és *TÓSA*B (*idegen, jövevény*) szavai gyűjtőfogalmakként jelölik meg az Izrael népe között tartózkodó nem izraeli lakosokat. A törvény védelmét az özvegyekhez és árvák-

Menekültügy...

hoz hasonlóan terjeszti ki rájuk is az ó-izraeli jogrend (5Móz 10,18-19). A sabbat év terméséből nekik is juttatni kell (3Móz 25,6) és a

menedékvárosok adta védelem őket is megillette (4Móz 35,15). Ennek az emberiességi törvénynek a magyarázata, hogy Izrael maga is jövevény volt Egyiptom földjén, sőt a honfoglalás után sem vált tulajdonává a föld. Ez az ideiglenesség és átmenetiség szimbolikussá is vált Izrael önértelmezésében. A földhöz kötődő kánaáni kultuszokkal szemben ők éppen ebben az exodus állapotban élték át JAHVE szüntelen vezetését és védelmét. A letelepedés hamis biztonságának vallási veszélyét a kőtemplom építésének prófétai elutasítása jelzi majd. Dávid építkezési tervére Nátán próféta szavain keresztül ez az isteni válasz érkezik: „*Te házat akarsz nekem építeni, hogy abban lakjam? Hiszen attól kezdve, hogy kihoztam Izrael fiait Egyiptomból, nem laktam házban mindmáig, hanem csak hajlékomban, a sátorban jártam*” (2Sám 7,5-6). A jövevény létforma alkalmas magának az emberi életútnak kifejezésére is (1Móz 47,9). Erre utal az Újszövetség is, amikor a hit hőseit olyan úton járó embereknek nevezi, akik „*idegenek (xenosz) és jövevények (parepidémosz) a földön*” (Zsid 11, 13).

A menekülési történetek a Bibliában legtöbbször megmenekülési híradások is, így mindig Isten gondviselésének tanúbizonyosságai. *A menekült státusznak szinte valamennyi későbbi formájára találunk analógiákat a bibliai elbeszélésekben. A természeti csapás, a szárazság okozta éhínség elől menekül Moáb földjére Elimélek és Naomi (Ruth 1,1-5), a Saul elől bujdosó Dávid pedig politikai menedékkertot kér Ákís királytól (1Sám 21,11-15). De az Újszövetség tudósít arról, hogy maga Jézus is átélte családjával együtt a menekült státuszt Egyiptomban (Mt 2,13-15). Csodálatos meneküléseket élt át Pál apostol is, amikor a damaszkuszi városfalon kosárban eresztették le (2Kor 11,32), vagy amikor a cselszövők terve ellenére menekítették ki Jeruzsálemből (ApCsel 23,12-22). A tömeges menekülésre pedig éppen a jeruzsálemi ösgyülekezet lehet a történelmi példa, akik a szent város*

római ostroma elől Pellában települtek le. Ennek a háttérben feltehetően a Mk 13,14 apokaliptikus jövendölése állhat: „*akik Júdeában vannak, meneküljenek a hegyekbe.*” Az apokaliptikus beszédmód tágabb kortörténeti szövegtörvényzetéről szól, hogy Krisztus gyülekezete osztozik a kor megpróbáltatásaiban, a háborúk és üldözések fenyegetettségében, de ez még nem a vég és Isten a menekülést is előkészíti számukra. Mindez vigasztaló és bátorító üzenet lehetett az egyház későbbi szorongatott helyzetekben is, mivel itt tapasztalta meg, hogy Isten erős vár és biztos menedék a nyomorúság idején (Zsolt 46, 1-4).

(Folytatjuk)

Dr. Szűcs Ferenc

Mit jelent nekem a Biblia?

2017. októberében fogjuk ünnepelni, ha Urunk megengedni, a reformáció születésének 500. évfordulóját. Ennek előzeteseként lapunkban sorra vesszük a hitújítás sarkalatos elveit, s ezekről megkérdezzük olvasóinkat, presbitereket, egyházi vezetőköt, szerkesztőségünk tagjait. Ezek az elvek: egyedül a Szentírás, egyedül Krisztus, egyedül hit által, egyedül kegyelemből, egyedül Istené a dicsőség. Most az egyedül a Szentírás elvéről olvasunk két vallomást Mit jelent nekem a Biblia? címmel. Várjuk Kedves Olvasóink gondolatait és vallomásait is! (drbl)

A könyv, amelyet nem tudok úgy elővenni, mint egy akármilyen írást, mert Istenhez tartozik, Isten része, és a Vele való kapcsolatunk kézzel fogható formája.

Hálás vagyok azért, hogy olyan országban élhetek, ahol szabadon olvashatjuk és azért is, hogy nem csak a lelkeszek és a tanult emberek kiváltsága lehet a Szentírás tanulmányozása.

Az Ige olvasása segít abban is, hogy amikor nehezen, vagy egyáltalán nem tudok imádkozni, akkor az egyik Zsoltár felolvasása közelebb, vagy éppen visszavezessen Istenhez.

Izgalmas megélnem, ahogy Isten Lelke által formálja az értelmemet, ahogy vígasztal, tanít, békességet és vezetést ad, és segít megérteni az üzenetét. A Szentírás olvasása megváltoztatta a gondolataimat, a fontos és értékes dolgokat a mindennapjaimban és azt, ahogyan az életemet látom és megélni törekszem.

Rá tudok csodálkozni, amikor olyan részeket olvasok, ami az emberi értelmemet meghaladja, hogy nem kérdőjeleződnek meg ezek, mert hiszem, és meg is élem, hogy ez is Isten ajándéka, mint az is, hogy

a Biblia életünk részévé váljon, amelyet a hit által kaphatunk Tőle ajándékba.

Közel tíz év telt el, amióta először kezembe vehettem az első saját Bibliámat, és a 139. Zsoltár versei voltak azok, amelyek a szívemhez szóltak és szólnak a mai napig is.

Szabó Tünde

* * *

Idős korában az ember visszatekintve már jobban meg tudja ítélni, hogy abból a sok könyvből, folyóiratból, újságból mi gyakorolt hatást gondolkodására és cselekedeteire. Kétség nélkül állíthatom, hogy volt néhány regény, amely fiatal koromban nagy hatással volt rám, különösen azok, amelyek kapcsolódtak a magyar történelmhez. Ilyen volt pl. Makkai Sándor „Mi Ernyeiek” című regénye. Felnőttként vonzottak a természettudomány könyvei, olyanok, mint Simonyi professzor könyve „A fizika kultúrtörténete”, szakmatörténeti monográfiák a hírközlésről stb. Megöregedve ma már elmondhatom, hogy egy könyv volt és létezik, amelyik fiatal koromtól mindmáig nagyon fontos nekem: a Szentírás.

Ennek több oka is van. Először is feleletet ad az élet értelmének kérdésére. Megismertem belőle Isten csodálatos szeretetét és ajándékát Fia földi élete és váltság-halála révén. Perspektívát ad életemnek Krisztus feltámadásának leírása által és azzal az ígérettel, amely Jézus és az apostolok kijelentése révén életcélá teszi a megszentelődést, amelyet kísér a Szentlélek vígasztalása és ereje.

Mondják, a Szentírás nem tökéletes könyv. Lehet, de nem tartozom azok közé, akik mindenáron magyarázni kívánják a Szentírás minden betűjét a ma általunk elfogadott értelmezések szerint. Sokszor találkozunk olyan lábjegyzetekkel, hogy

egyik vagy másik szövegrész nem szerepel a legrégebbi kéziratokban. Különbségek vannak Jézus nemzetségtáblázatai között az egyes evangéliumokban, amint erről szóltunk a lap egy korábbi cikkében is. Nem világos a teremtéstörténetben, hogyan lehetett napokra beosztani a teremtést, amikor Isten csak a negyedik napon teremtette a Napot.

Az Ószövetséggel kapcsolatban azonban maga Jézus beszél arról, hogy a törvény és a próféták az Ő eljövételét hirdetik és a hitelességüket igazolja pl. a Máté 7,12-ben: „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták”. Emellett a történeti könyvekből is idéz a Márk 2,25-ben, hivatkozva az 1Sám 21,7-ben leírtakra. Az apostoli könyvek is a Szentírás teljességét hirdetik, mint pl. az Ef 2,20-ban: „Mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkö pedig maga Krisztus Jézus”.

Kedvelt kép a reformáció idejéből, hogy a Szentírás zsinórmértékünk. Ez olyasmiről, mint amit a kőművesek használnak, akik falat építve ellenőrzik annak függőleges és vízszintes irányait. A függőn akkor is függőlegesen feszül, ha esetleg van rajta egy-két csomó, mert hogy a kőműves összegubancolta. A Szentírás fő mondanivalója, a nekem is napról-napra szóló kijelentés akkor is létfontosságú és változatlan, még ha vannak is emberek által elkövetett hibák benne. Ezt jelenti nekem a Szentírás.

Dr. Szilágyi Sándor

A velünk élő Luther és Kálvin

Mi a reformáció szellemi, tudati, lelki forradalmának kulcsa?

A Szentírás. Az a szellemi-lelki erőmű, hatalmas kegyelmi erőforrás, ami Luther és Kálvin, s mások személyiségét egészen új dolgokra indította, az a nemzeti nyelven olvasható Biblia volt. Szinte valamennyi reformátorról, meg a hazai tájakon bujdokoló, s szolgáló hitújító prédikátorokról, s a gyülekezetek hű oszlopairól, a presbiterekről is elmondható: életük, munkásságuk, környezetüket kovászként jóra erjesztő hatásuknak a megértési kulcsa az Ige. A sola Scriptura (=egyedül a Szentírás) elvét ők életformáló erővé változtatták.

Csak tiszta forrásból

Ezt az alapfelismerést, ezt a minőségileg is mérhető történelmi változást hozó sajátos európai keresztyén erőforrást az évszázadok során sokan és sokféleképpen elemezték, igazolták. Az, hogy ma a világprotestantizmus él és világméretben még mindig érezhető a hatása, annak köszönhető, hogy hajtőerejét, energiabázisát, „lelki urániumát”, a Bibliát újra és újra fordítják, közkinccsá teszik. Hovatovább már 2820 nyelven, nyelvjárásban adják át körünk embereinek. A földön jelenleg beszélt nagy és kis, illetve csoportnyelvek száma 6918, tehát még van bőven tennivaló a bibliafordítás előtt. Ezzel együtt a Biblia a legnagyobb példányszámban kiadott könyv a világon, s ennek befolyása és hatása most még csak nem is sejtethető! Egyre inkább tanúi vagyunk annak is, hogy a történelmi egyházakban ott érezhető a megújulás, a felvirágzó keresztyén élet, ahol – a felekezeti kereteken belül és azokon túl – bibliaiskolák, bibliakörök, tanulmányozó közösségek, kurzusok viszik a mai generációkhoz egyre közelebb Isten Igéjének élő és ható titkát, értelmét, magát az éltető Igét, a Szentlelke és Igéje által köztünk ható, tevékeny Úr Jézus Krisztust. És ez a biblikus irányvétel a legradikálisabb és leghatékonyabb reformációi örökségünk. Ez az a forrás, aminek tiszta vizéből tud táplálkozni az élete értelmét mindig kereső, s gyakran nem találó vagy elvétő egyes ember éppúgy, mint a különféle egyházak közösségei.

A bibliafordítás: csoda és minőségteremtés

Fontos, hogy mindig megtaláljuk az összekötő szálakat Istennek az európai történelemben munkálkodó keze és az emberi kezek között, a megelőző történések, a Kijelentés bibliai Igéi és az aktualitások között. Luther esetében ezt a kapcsolódást Erasmus jelentette. Meg a „házi őrizet”. Hiszen Bölcs Frigyes választófejedelem Luthert a wormszi birodalmi gyűlés után leghűségesebb katonáival a szinte biztos merénylet elől „elvitette”, s védelme érdekében Wartburg várába záratta. Ott született meg a reformáció alapja, az Újszövetség német fordítása. Ennek áldásaként – s ez már közösségi, nemzeti hatás! – egyszerű emberek ezrei is kezükbe vehették a Szentírást, s az egyházi állammal, a birodalmi egyházzal szemben a reformátori tanítások alapján kialakíthatták saját protestáns meggyőződésüket. Ez akkora gondolkodási, tudati forradalmat jelentett, hogy az Újszövetség 1522–1529 között, tehát hét év alatt több, mint 50 kiadást ért meg. Micsoda

szomjúság, micsoda munka, micsoda ébredés, megújulás! Az 1524. évben a Luther-fordításnak több, mint 47 részkiadása jelent meg. Íme, a Biblia reformációt inspiráló, motiváló hatalmas hatásának bizonyítéka. Luther stafétabotját hamarosan átvette Angliában William Tyndale (1484–1536), aki rájött arra, hogy az európai írástudatlanság és a lelki, pénzügyi korrupció, a pénzért eladott bűnbocsátó cédulák botrányos gyakorlata a nemzeti nyelvű Bibliák hiányával függ össze. 1551-ben Tyndale lefordítja angolra az Újszövetséget, s ezzel elindítja az angolszász világban a reformációs lelki forradalmat, a keresztyénség visszaalakítását bibliai ősmintára. Ezzel együtt dinamikus tudatformálás is kezdetét vette a nemzeti nyelvű Bibliával. Tyndale közkeletűvé tette a hívők egyetemes papsága fogalmát is hazájában, ami a pápi kizárólagosság szerepét cserélte fel a presbiteri szolgálatra. Gondolkodásában, és az általa létrehozott egyháztanácsban a pásztorok, vének, püspökök egyformán presbiterek voltak. Ez pedig a teljes egyenrangúságot hozta. Aztán nemsokára jött a Genfi Biblia. Nem véletlenül Genfben, ahol Kálvin ugyan franciául magyarázta az Igét, de hamar megszületett az angol nyelvű bibliafordítás is az ő kezdeményezésére. A menekült bibliafordító tudósok között volt Kálvin sógora, William Wittingham is, aki elvette a reformátor nőtestvérét, vagy Knox János, a skótok reformátora is. 1560 körül már készen volt ez a fordítás is kommentárokkal, illusztrációkkal. Ez a Biblia volt az, ami aztán Shakespeare költészetére a legnagyobb hatást gyakorolta. A puritán és zarándok atyák ezt a Genfi Bibliát vitték magukkal az Új Világba, Amerika partjaira, s ez lett az új nemzedékek lelki és morális mértéke, nevelési eszköze, vigasztalása, erőforrása.

Egyéni és közerkölcs megújítása

Ne feledkezzünk meg a reformáció etikai forradalmasító hatásáról, idejekorán a korrupcióellenes eltökéltség kialakításáról. Amikor Kálvin így fogalmazott: Szegénytől nem szedhető kamat – a pénzkihelyezéssel nem szabad a szegényt lenézni – nem a kamatszokások, nem a világ igazságérzete a döntő, hanem Isten Igéje a pénzzel kapcsolatban. A koldulás szégyen, a munkanélküliség káros – ha valakitől elveszik munkáját, semmibe veszik az életét – ezekkel ő igyekezett kizárni mindent a genfi életgyakorlatból, ami széthúzta a szegénységi ollót a gazdagok és a szegények között. Hollandia a reformáció korától lett a norma, a példa országa, amely gyarmatain sem az elnyomó európai hatalmi praktikát, s ennek rosszízű emlékeit hagyta. Ugyanakkor összefüggött még más is a biblikussággal: a protestáns hagyományú országokban a szexualitás szintén a bibliai normák kontrollja alá került. Luther hangsúlyozta leginkább, hogy a családi élet, s nem a kolostori szerzetesi életmód a keresztyén jellemképzés legjobb iskolája. Luthernél, Kálvinnál első renden az ige hirdetés volt az erkölcsi nevelés kerete, a wittenbergi reformátor többször megállapította: Isten kegyelme, ha a sok vita közben mégis egyik lehetünk. A Szentlelek az, aki világossá teszi, hogy három csoda van a Földön: ha a testvérek egyező véleményen vannak, ha a szomszédok szeretik egymást, és ha egy nő és egy férfi megegyez-

nek valamiben. Ha ilyen párral találkozom, nagyon örülök, mint-ha rózsakertben járnék – tanította.

Cipőt Isten dicsőségére

Okvetlenül írunk kell még a hivatásról, a munka és a hivatás viszonyáról. Luther és Kálvin a hivatásetika megfogalmazásával a munkálkodó ember megbecsülését, Isten előtti egyenlőségét próbálta megvalósítani. Először ők vitték Európát közel ahhoz a bibliai elvhez, s fordítva is igaz, a bibliai elvet Európához, ami szerint a hivatás, a munka, az elhívás alapján a parasztot vagy a kőművest ugyanúgy meg kell becsülni, mit a papot vagy a szerzetest. Ez odáig menően hatott az európai erkölcsökre, hogy a munka és a kemény, puritán, nem tékozló, fecsérő, nem „fogyasztói” életmód kialakításával és gyakorlásával évszázadokon keresztül az eredeti felhalmozás, gyarapodás, prosperálás, gazdagodás, polgári jólét kialakulásának az erkölcsi, lelki háttere és

motivációja lett a Biblia, a mindent Isten dicsőségére, a *Soli Deo Gloria* jegyében. Vajon elgondolkodtunk-e már azon, miért éppen a reformációban kezdődött el az a sajátos szokás, hogy a protestáns templomok vasárnap este zárva maradtak? Nem papi kényelmességből, nem a praktikus és kezdődő elvilágiasodás okán, hanem pont ellenkezőleg! Ugyanis a protestáns hívők megtanulták, hogy nem kell ahhoz a templomba menniük, hogy Istent tiszteljék. Házi áhítatok, közös bibliaolvasások, együtt imádkozások papi segédlet nélkül történtek. És még valamit: *a munkát is istentiszteletté tudták szentelni*. Ha egyszer Isten – fogalmazhatjuk Luther nyomán – valakit favágóvá hívott el, akkor ezt az embert Isten hétfőn hajnalban az erdőbe várta munkára. Ha cipésznek hívta el, akkor a műhelybe várta őt Isten minden hétfőn reggel. De pihenten, munkára készen! Ha az volt a nézete a cipésznek, hogy a cipőt Isten dicsőségére készíti, akkor biztosan nem használt ehhez rossz anyagot, s nem slamposan, kapkodva készítette el a cipőt. És munkafelügyelet, minőségi kontroll nélkül, mert meggyőződéssel, hittel mindent Isten dicsőségére tett, s ez maximális munkamorált és kiváló minőségű árut igényelt tőle!

Kutassuk, ismerjük fel ma is a történelemben Igéje, a Biblia kijelentései által hatalmasan munkálkodó Urunkat, aki Kijelentése által 2015-ben is inspirál, motivál, nagy dolgokra tesz képessé. Az egyéni és a közösségi életben, Európában és bölcsőnket-koporsónkat rejtő hazánkban, meg szerte a világon... Az egyházban, a világban, sőt még a politikában is!

Dr. Békefy Lajos

Haszontalan szolgák...

Olvasandó: Lukács 17,7-10

A befejezés figyelmet érdemel. A szolga mindent megtett, amit parancsoltak neki. Miért haszontalan? A magyarázók egy része úgy látja: a szó nem egészen helyénvaló, mert – idézem az egyik magyarázót – „a hangsúly az illető szolga voltára, és nem valamilyen bűntudatra esik”. Hivatkozik Lukács 12,37-re, ahol arról van szó, hogy ha az úr váratlanul hazatérve virrasztva találja szolgáit, maga övezi fel magát, asztalhoz ülteti őket és szolgál nekik; hivatkozik Lukács 20,22-re, ahol Jézus azt mondja magáról, hogy ő olyan tanítványai közt, mint aki szolgál. Ezek nagyobb összefüggésben fontos tanulsággal szolgálnak, de nem magyarázzák Jézus szavait. Talán közelebb jutunk a megértéshez, ha a „haszontalan” szó egy másik előfordulási helyét nézzük meg. A talentumok példázatában az úr (25,30) a harmadik szolgának mondja ezt, aki teljesítette a parancsot, megőrizte a talentumot, de elásta, nem gyümölcsoztette. Miért? Félelmében (25,25). Félt urától, de nem szerette. De gondolhatunk a gazdag ifjúra is, aki mindazt megtette, amit a parancsolatok előírtak, mégis volt egy fogyatkozása: jobban szerette vagyonát, mint a kincset a mennyben és mint szegény embertársait. Miért haszontalan a szolga, aki minden parancsolatot teljesített? Mert magatartása kötelességtudatból, akár példás kötelességteljesítésből fakadt, nem szeretetből. Márpedig „ha szétsztom egész vagyonomat és testem tűzhalálra szánom, szeretet pedig nincs bennem, semmi hasznomból” (1Kor 13,3). (Ha a szavakkal játszani akarnék, azt mondanám: „haszon-talan vagyok”).

Nem az a baj olykor a mi keresztyén szolgálatunkkal világban és egyházban, emberekhez és Istenhez való viszonyunkban, hogy amit csinálunk, félelemből csináljuk, vagy önmagában dicséretes, de Isten szerint nem elegendő kötelességtudatból és nem szeretetből? Márpedig az Úr (most már nagy Ú-val) az ilyen szolgákat hívja ünnepi lakomájára, ülteti asztalához.

Dr. R. Zs.

A „kálvinizmusról”

Az emberi élet újjászületése nem Rómából és nem Görögországból indult ki. A hatalmas átalakulás Bethlehemtől és a Golgotától datálódik, és ha a reformációt szívünk szeretetébe zárjuk, az onnan van, mert az a Golgota világosságát... újra teljes fényében ragyogtatja. A kálvinizmus... Istent nem a teremtményben keresi, mint a paganizmus/pogányság, Istent nem izolálja a teremtménytől, mint az iszlám, Isten és a teremtmény között közvetítő közösséget nem létesít, mint Róma, hanem azt a felséges gondolatot proklamálja, hogy Isten az ő felséges létében minden teremtménye felett végtelen magasságban állva, Szentlelke által teremtményeivel mégis közvetlen közösségben áll.

(Abraham Kuypers, Hollandia egykori miniszterelnöke)

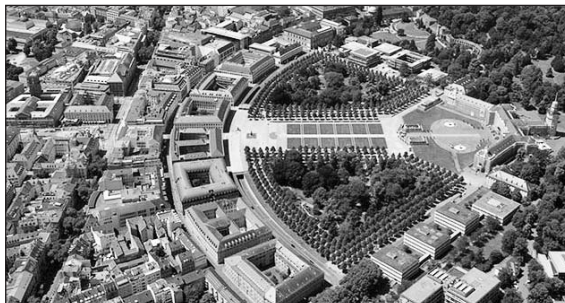

A REFORMÁTUS REFORMÁCIÓ HATÁSA A MODERN VILÁGRA

Napnyugati Kálvin és tanításának hatása nem csak Kelet-Európa fele terjedt, egy időben még a lengyel főurak és szellemi arisztokrácia jórésze is reformátussá lett. Svájc, Hollandia, Anglia, Skócia és Észak-Amerika fellendülése is a reformátusok Isten dicsőségére élő és alkotó lelki szabadságának, megújulásának köszönhető. Ennek a hitbeli-lelki megújulásnak és a szellemi, politikai, gazdasági, ipari prosperitásnak, felvirágzásnak a mély összefüggéseit sokan, sokféleképpen feldolgozták, bizonyították. Hatáselemzésükből most csak néhányat emelünk ki.

Tudománytörténet. 1550–1617 között a svájci Jost Bürgi és a skót John Napier kidolgozzák a logaritmuszámítást, a modern kor egyik tudományos alappilléret. A holland református tudós, Christian Huygens (1629–1695) fedezte fel a fény hullámtermészetét, megalkotta az ingaórát, tökéletesítette a távcsövet, pontosította a Szaturnusz gyűrűinek a leírását, felfedezte a Titán bolygót. A holland „kálvinisták”, Janssen, Swamersdam és Lippershey alkották meg az egyre na-

gyobb felbontásra képes mikroszkópot 1590-1608 között. A holland egyetem, Leyden a 17. században az orvostudomány európai fellendülésének a „laboratóriumává” vált.

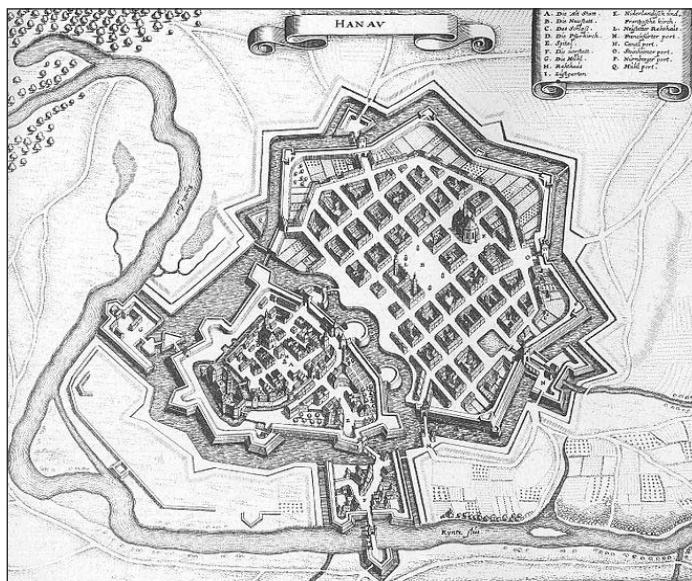

Kálvinista kultúra. A racionalista józanság és a szakszerűség lett a „kálvinista kultúra” két fő jellegzetessége. Megszülettek az építészeti is jellegzetesen református városok Európában, amiket a tudatos várostervezés, a természet és az építészet egységének a szempontja, az átláthatóság jellemez. Ilyen Hanau, Kassel, Karlsruhe, Erlangen és Mannheim. A városok közepén a kastély, a templom, a városháza, vásárcsarnok és a kertek racionális tago-

lása és egysége jellemzi ezeket a városokat, s a geometriai formák a bokrok és fák kertészeti metszésében.

Jogrend. Emberi jogok. Nevelés. A nyugati nemzetközi jogrend megteremtésében is a reformátusok jártak élen. A holland Hugo Grotius a nemzetközi jog megalkotója, a német kálvinista Johannes Althusius Politika c. művével létrehozta a közösségi, társulási jogot. A népszuverenitás elvének kidolgozása is nevéhez kapcsolódik. Kálvin hatással volt Cromwellre és az alkotmánytan kialakulására. Az állam és az egyház szétválasztásához is a puritán jogalkotók alkották meg a jogi kereteket. A genfi és az európai szegénygondozás alapját a diakóniai szolgálat kialakítása indította el, de a büntetőjogban, a menekültjogban, a letelepedéssel kapcsolatos jogok kialakításában is ők jártak elől. El egészen a Vörös kereszt megalapításáig, amiben a svájci református Henry Dunant nevét kell említenünk. A szövetségi teológia és az egyezményjog kialakításával az amerikai partokra érkező zarándoktatók lettek az USA alkotmányának és a szabadságjogoknak, valamint a modern jogállamnak a megalapozói... És még nem szóltunk Comenius nevelési elveiről, a pedagógia reformeréről, Pestalozziról és másokról, akik a 20. században alkottak jelentőset. Kifogynék a szóból, a Kedves Olvasó meg a türelemből, ha folytatnám. Így hát csak annyit írok zárásképpen Illyés Gyula szavaival: „Hiszed, hogy volna olyan-ilyen magyarság, ha nincs – Kálvin? Nem hiszem”. Ehhez annyi még hozzákíváncozik: Hiszed, hogy volna olyan-ilyen Európa – ha nincs Kálvin? Ha nincs reformáció? Ha nincs Jézus Krisztus? Nem hiszem!

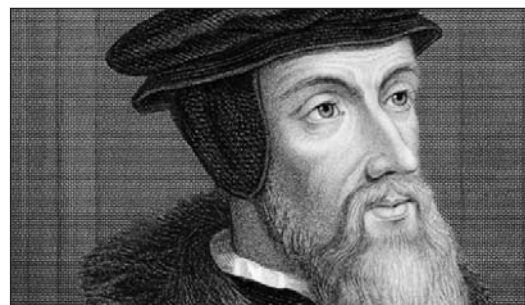
(-r-y-s)

Hajnali beszélgetés Istennel – az ima erőművében

Kálvin genfi házában ablakából, a Szt. Péter templom közelében, minden áldott reggel négy órakor már kiszűrődött a fény, hiszen ekkor kelt a prédikátor. Majd térdei alatt kilukadt, de örökségében megtalált imaszőnyegére térdelve imádkozott, és Bibliát olvasott. Utána néha visszapihent. Úgy tartotta, hogy az ima az a földi-lelki erőmű, ami biztosítja a napi hajtóenergiát életünkhöz. Nagy művében, az Institutióban, a „Keresztyén vallás rendszere” c. kétkötetes munkájában jó 70 oldalt írt „az imádságról, mint a hit legfőbb gyakorlásáról, amellyel az Isten jótéteményeit naponta elveszjük”. Az emberek eme

legkiválóbb érintkezésmódját Istennel saját fogalmazású imával, meghitt kommunikációval gyakorolta. Néha ágyában fogalmazta meg imádságát. Fennmaradt hajnali ima-beszélgetéseiből idézünk most: „Istenem, Atyám és Szabadítóm, mivel tetszett Neked, hogy engem ezen az éjszakán kegyelmedből megtartsál, s erre az új napra juttassál, segíts nekem, hogy minden gondolatom, beszédem, cselekedetem tetszésedre lehessen, minden lépésem a Te tiszteletedre, testvéreimnek pedig üdvösségére váljék. Minden,

amit ma megteszek, arra a célra irányul, hogy Téged szolgálhassalak. Segíts, Uram!”
(Fordítás drbl)

Főgondnoki találkozó Pápán

A református egyház vezetői sajátosságának megfelelően, melyben paritásos, azaz megosztottan működik a vezetés, lelkeszi és presbiteri részből alkot egységet, került sor a pápai találkozóra. *Dr. Hu-*

szár Pál, a MRE Zsinata világi elnökének, a Dunántúli Egyházkerület főgondnokának meghívására július 2–5. között Pápán a Teológiai Akadémia épületében találkoztak a kárpát–medencei főgondnokok. A találkozón jelen volt a szervező mellett *dr. Tőkéczi László* dunamelléki, *dr. Adorjáni Gusztáv* tiszántúli, *Fekete Vince* felvidéki, *Nagy Béla* kárpátaljai, *dr. Dézsi Zoltán* erdélyi, *Varga Attila* királyhágó-melléki főgondnok, valamint *dr. Nagy Sándor*, a MRE Zsinata korábbi világi elnöke, és *Hallgató Imre* szerbiai főgondnok.

Találkozónk ilyen formája több évvel ezelőtt kezdődött, majd néhány évi szünet után ismét megrendezésre került mindannyiunk örömeire. A társalgás és barátkozás mellett beszámoltunk egyházkerületeink mindennapi életéről, azokról a részletekről, amelyeket nincs lehetőségünk elmondani egymásnak a „hivatalos” üléseinken. Nagy örömeinkre nagyon tartalmas és építő előadásával megtisztelt bennünket *Steinbach József*, a Dunántúli Egyházkerület püspöke, valamint *Soltész Miklós* államtitkár és *dr. Prőhle Gergeley* evangélikus országos főfelügyelő.

Ellátogattunk Pannonhalmára, ahol megtekintettük a kolostort, majd alkalmunk volt találkozni *dr. Várszegi Asztrik* főapáttal.

Hallgató Imre
főgondnok, Szerbiai Református Keresztyén Egyház

Gondolatok a Presbiteri Szövetségről

Hivatalosan 2007-ben alakult meg Erdélyben a Presbiteri Szövetség. Azóta eltelt közel 8 esztendő, és még mindig felvetődnek olyan kérdések, mint:

- Kell-e Presbiteri Szövetség?
- Miért kell?
- Mit tesz a Presbiteri Szövetség?

Ezeket és hasonló kérdéseket hallva, úgy éreztem, hogy néhány sort kell írnom a Presbiteri Szövetség szükségességéről, tevékenységéről, célkitűzéseiről.

Zsinat-presbiteri egyháznak valljuk magunkat, ami azt feltételezi, hogy presbiterekre szükség van. Milyen presbiterekre van szükség? Olyanokra, akik nagyokat bólogatva mindent helyeselnek, de semmit sem tesznek, vagy olyanokra, akik cselekszenek is? Olyanokra, akik kényelmesen elhelyezkedve az egyház „szekerén”, beszélésekkel, kritikákkal, vádaskodásokkal „biztatják” a lelkesítőt, hogy húzza jobban az ígát, vagy olyanokra, akik odaállnak lelkipásztoruk mellé, és együtt húzzák, tolják, viszik előbbre egyházukat? Milyen presbitériumra van szükségünk? Fékezőre vagy segítőre? Gondolom, egyetértünk abban, hogy az utóbbira. Ha a lelkipásztor mondja el mindezt, sokan azt mondják, azért teszi, mert így szeretné megkönnyíteni a saját dolgát. Viszont, ha mi, presbiterek mondjuk el, hogy „nem azért vagyunk presbiterek, hogy valakik legyünk, hanem, hogy valamit tegyünk”, talán felkapják presbiter testvéreink a fejüket és elgondolkodnak rajta.

A Presbiteri Szövetségnek egyik célkitűzése az, hogy öntudatos presbitereket képezzen, akik ismerik az egyházi törvény adta jogait és lehetőségeiket, de azt is tudják, hogy első a feladat, a szolgálát.

Az Egyház nem a lelkipásztoré, tehát nem csak neki van tenni-valója. Az Anyaszentegyház nem is a mienk, hanem az Úr Istené. Ő ránk bízta, hogy viseljük gondját. Válllvetve, egymást kiegészítve, lelkipásztorok, gondnokok, presbiterek, együtt kell gondoskod-

nunk a ránk bízott nyájról, templomokról és más egyházi épületekről. Arra is fel szeretnénk hívni a testvéreink figyelmét, hogy a presbiter nem csak vasárnap, a templomban vagy annak az udvarán presbiter. A presbiternek a hétköznapokban, a munkahelyén és még a szórakozás, kikapcsolódás perceiben is presbiternek kell lennie, azaz példát kell mutatnia!

Mindezt, és még rengeteg fontos dolgot meg kell tanítani minden egyes presbiternek. Hol és mikor? Presbiteri konferenciákon, továbbképzőkön, tapasztalatcseréken, kiscsoportos beszélgetések alkalmával. Mindezeket megszervezni, megtartani, összefogni, rendszeresíteni hivatott a Presbiteri Szövetség. Helyszűke miatt nem sorolom fel az elmúlt 8 év tevékenységét, hanem csak annyit említek meg, hogy a múlt évben 13 egyházmegye 35 ilyen alkalmat szervezett. Ezekon kívül volt még egy közös kerületi konferencia a királyhágómelléki testvérekkel, és az egyhetes továbbképző tábor. Fontos megjegyezni, hogy mind a kerületi, mind az egyházmegyei elnökségek tagjai mindezt, Isten kegyelméből, szertetszolgálattal, anyagi juttatás nélkül teszik.

Tehát, szükség van erre a szövetségre? Úgy tűnik, hogy igen. Ezt bizonyítja az, hogy az egyházkerületi vezetőség támogatja munkánkat, és az esperes urak többsége szintén fontosnak tartja a szövetséget és számíthatunk rájuk. Természetesen azok a lelkipásztorok is szükségesnek tartják a Presbiteri Szövetséget, akik a presbitériumban segítőtársakat, szolgatársakat keresnek, és nem csak egy törvényhozó és azt könyörtelenül, vagy nagyon is részrehajlóan végrehajtó testületet kívánnak maguk mellett tudni. Ők azok, akik a Presbiteri Szövetségben nem konkurenciát, hanem segítőtársat láttak és találtak.

Egy hajóban vagyunk. Ragadjuk hát meg az evezőket, és Krisztust követve, evezünk együtt és egy irányba!

Ferenci István
egyházkerületi PSZ alelnök, Szováta

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Június

20-án Üllőn tartotta presbiterképzési alkalomát Szövetségünk délpesti egyházmegyei területi szervezete.

Július

6-án készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

16-19. között Táhiban tartotta konferenciáját a Nyugat-európai Magyar Nyelvű Református Lelkigondozói Szolgálat, *dr. Békkássy N. Albert* elnök vezetésével. Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, *dr. Imre Sándor* korábbi tiszántúli főgondnok és *dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadónk képviselte. Lapunk felelős szerkesztője előadást tartott „A Presbiter c. lap és a reformáció 500. évfordulója trendkutatások tükrében” címmel.

Augusztus

1-jén tartotta Szövetségünk rendkívüli közgyűlését, melyen elfogadta a Fővárosi Törvényszék hiánypótlással kiegészített Alapszabályát.

Ugyanezen a napon ülést tartott Szövetségünk Gazdasági Bizottsága, melyen áttekintette és ellenőrizte az I-VI. havi gazdálkodást.

9-én az Észak-Borsodi területi szervezet tartott konferenciát Ragályban.

14-16. között Berekfürdőn tartotta Szövetségünk 14. országos konferenciáját, melyről lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

19. és 23. között

BalatonNet elnevezésű nemzetközi evangélikumi találkozója társ-szervezetünk, az Aliansz Szövetség, melyen *dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadónk előadással szolgált.

22-én a kárpátaljai Tiszapéterfalván tartotta családi csendesnapját a Kárpátaljai Református Egyházkerület. Az alkalomról – melyen anyaországi szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, *dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadó és *Váczi Gábor* szövetségi titkár képviselte – lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

28-30. között Kolozsváron tartotta második közös konferenciáját az Erdélyi, valamint a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége. A konferencián részt vett *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök, *dr. h.c. Szabó Dániel* nemzetközi tanácsadó és *Váczi Gábor* szövetségi titkár. Az alkalomról lapunk más helyén részletesen beszámolunk.

Szeptember

5-én a királyhágómelléki Súlyomkőváron tartotta presbiteri konferenciáját a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének Szilágysomlyói Egyházmegyei Szervezete. A konferencián *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök és *Bittó Zoltán*, Szövetségünk Felügyelő Bizottságának elnöke előadással szolgált.

6-án az Észak-Borsodi területi szervezet tartott konferenciát Boldván.

7-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2015. november 9.** (hétfő) Megjelentetésre szánt írásaitak eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczi Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán*, *Dr. Kelemenné Farkas Márta*, *Dr. Kis Domokos Dániel*, *Kövespataki László*, *Dr. Papp Vilmos*, *Dr. Ritoók Zsigmond*, *Váczi Gábor*, *Dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos*. Felelős kiadó: *Dr. Szilágyi Sándor*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2700 Ft, Európa országába 5000 Ft, a tengerentúlról 5700 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Prime Rate Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!* ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 450 Ft

Szövetségünk jubileumi emlékülése

Szövetségünk megalakulásának 25. évfordulója alkalmából ünnepi emlékülést rendezünk, amelyet

2015. október 17-én tartunk a Magyarországi Református Egyház Zsinatának dísztermében (Bp., XIV. ker., Abonyi u. 21.),

Programja a következő:

- 09:00 – 09:30 Reggeli áhítat, *dr. Viczián Miklós*, a missziói bizottság elnöke
- 09:30 – 10:30 Rövid beszámoló a Szövetség 25. évéről, *dr. Szilágyi Sándor* ügyvezető elnök
- 10:30 – 13:00 Területi szervezeteink rövid beszámolója
- 13:00 – 15:00 Ebédszünet
- 15:00 – 16:20 Hálaadó istentisztelet a 25. évről és záró áldás
- Igét hirdet: *dr. Szabó István* püspök, a Zsinat lelkes elnöke
- Üdvözlí az ünnepség résztvevőit: *Balog Zoltán* EMMI miniszter

Szeretettel várjuk érdeklődő testvéreinket az emlékülésre. Kérjük, hogy részvételüket jelezzék október 9-ig a +36-1-476-3211 vezetékes vagy +36-20-250-1428 mobil telefonon, esetleg a szovetseg@presbiter.hu e-mail címen.

Menekültek és Kálvin

Kálvin maga is „migráns” volt. Francia szülőföldjéről a katolikusok hugenottaüldözése miatt jött el, majd Genfből a város bankárainak akadékoskodása hajtotta el Straßburgba. Amikor újra visszahívták, kérésére Genf önmaga ezrével (!) fogadott be menekülteket: francia hazájukból elüldözött hugenottákat, olasz és angliai „migránsokat”, sőt, törököket és zsidókat is! Az 5Mózes válogatott versei alapján tartott igehirdetés-sorozatában így számolt be találkozásáról egy ismeretlenel, s mutatta meg a menekült-teológia politikailag is elgondoltató irányát: „Jóllehet, egyetlen szót sem értettünk meg egymás beszédéből... Urunk mégis megmutatta, hogy testvérek vagyunk, mivel Krisztus az egész világ és lakóinak igazi békessége. És mindenféle ellenségeskedésben, amivel csak ta-

lálkozunk, Krisztus alkalmat kínál nekünk arra, hogy ellenálljunk ennek az ellenségeskedésnek”. Kálvin szavai nyomtatékosan figyelmeztetnek: nem minden menekült menekült, de aki az, az menekül, s nem provokál, mint például Röske2-nél. Ezért fontos az ima szíriai és iraki keresztyén testvéreinkért, de legalább ennyire a báránybőrbe bújt farkasokért. Akiket fokozott ellenőrzéssel lehetne talán kiszűrni. *I. Sako* babilóniai káld pátriárka nemrég figyelmeztetett: Minket leírtak, de nem megyünk el innen. Viszont Európa öngyilkosságot követ el, ha mindenkire befogad! Más kultúrából más kultúrába mennek, s nem tudnak vagy alig képesek egyszerűen beilleszkedni. A veszély az, hogy az EU országaiban párhuzamos társadalmak alakulnak ki. (-r-y-s)

Rövid ima üldözöttekért és üldözőkért

URAM, Hozzád könyörgünk minden üldözöttért, akiket azért üldöznek, mert Benned hisznek.

Különösen is azokért emeljük Hozzád imánkat, akik iszlám országokban élnek.

De könyörgünk mindazokért, akiket hitük, származásuk, nemzetiségük miatt üldöznek.

URUNK, kérünk, Te állj mellettük, erősítsd és őrizd meg őket!

URAM, IRGALMAZZ!

Könyörgünk Hozzád azokért, akik Szíriában, Irakban, Szudánban, Nigériában élnek, légy nekik oltalom és védelem!

URAM, IRGALMAZZ!

URAM, könyörgünk a hatalmasokért, az uralmuk „mindenhatóságába” szédültekért, az

üldözőkért, mutasd meg Magad nekik, és fordítsd vissza őket halált osztó útjukról.

URAM, IRGALMAZZ!

Kiáltás a mélyből

Isten, áldd meg a magyart bánattal, sírással, önmagára ösmerő, keserű látással, poklos voltára való reádöbbenéssel, hogy kiáltva keressen: Istenem, hol kése!

Szánd meg, Isten, a magyart! Tekints sok sebére! Siess, hiszen elalél, úgy buzog a vére! Sebeiből patakok, folyamok erednek. Érezze már erejét irgalmas keznedek!

Szánd meg, Isten, a magyart! Kifosztott, szegény lett. Legyen a Te koldusod, ösmerős szegényed. Eztán, Uram, egyedül Te ajtódra járjon. Minden égi-földi jót Te kezedből várjon.

Áldd meg, Isten, a magyart, a félig halottat, hogy éledjen, újuljon, mint a Te áldottad. Lába nyomán ez a föld virulva szépüljön! Keze nyomán romokon új világ épüljön!

Életére ragyogjon égi békességed, örök húsvéti öröm! Azért kérünk Téged: Áldd meg, áldd meg a magyart bánattal, sírással, halál útját tagadó Hozzád fordulással!

Túrmezei Erzsébet